

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6116 ST. CLAIR AVENUE • P.O. BOX 03206 • CLEVELAND, OHIO 44103
Vol. LXXI Lapkritis - November 20, 1986 Nr. 45

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Konfliktai su Iranu

Neoficialiai galima daugiau pasiekti

Vytautas Meškauskas

Pereitą savaitę pergyvenome nemažą triukšmą dėl Reagano asmeniškų saugumo tarybos pareigūnų slapto kontaktų su Iranu. Jų pasėkoje Libane buvo paleisti trys įkaitai, o Iranas gavo nežymų kiekį jam reikalingų atsarginių dalių nuo seniau turimiems amerikiečių ginklams.

Tas faktas davė progos smarkiai prezidento kritikai. Girdi, jis išmainė ginklus į įkaitus, nors viešai teigė, kad JAV nepasiduos šantažui ir įkaitų neišpirkinės. To paties administracija reikalavo ir iš savo sąjungininkų. Ta pačia proga prisimenamas ir US News and World Report korespondento Maskvoje Danilovo atvejis, kuris buvo sovietų suimtas, bet vėliau - nors ne formaliai, bet praktiškai - iškeistas į Amerikoje suimtą sovietų šnipą Zacharovą.

Tokia politika, sako prezidento kritikai, tik ves prie daugiau įkaitų grobimo.

Iš principo Reagano administracijos užsimojimas suėiti į kontaktą su Iranu būtų pagirtinas. Iranas yra labai svarbioje strateginėje vietoje. Pagaliau, įkaitus ne jis pats laiko, bet tik jam artimi žmonės visai kitoje valstybėje - Libane.

Ryšiai, kaip vėliau matysime, nenutraukiami net ir karo metu. Siuo atveju tik blogai, kad tai paaiškėjo dar nedavę didesnių rezultatų ir prezidentas buvo priverstas viešai aiškintis.

Daug kas tiki, kad visas triukšmas greitai nurims, nors Reagano politiniai priešai panaudos tai įrodyti kaip Reagano nesugebėjimą vesti užsienio politikos.

Įdomu, kad palankiausia atsiliepimą apie prezidento kalbą išgirdome iš Irano ambasadoriaus Jungtinėse Tautose, nors kaip tik Iranas buvo kaltas už viso reikalo iškėlimą viešumon. Ten vyksta vidaus kova dėl Komeini ipėdininkystės.

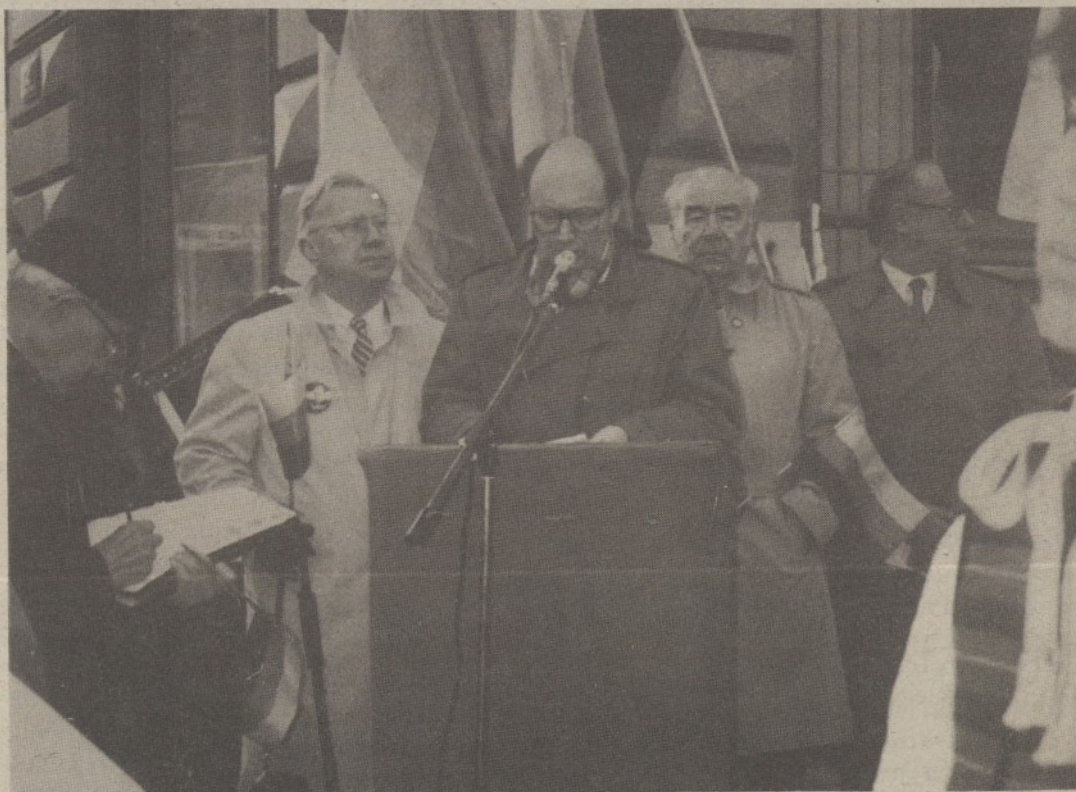
Laukiant tolimesnių reuliacijų kol kas atrodo, kad prezidento Saugumo Tarybos dabartiniai ar buvę pareigūnai be reikalo rizikavo priimdami Izraelio pasiūlymą pasinaudoti jo kontaktais su Iranu (jau seniai eina gandai, kad Izraelis, kaip ir Pietų Afrika, tiekia Iranui trūkstamas amerikiečių gink-

lų dalis). Antra vertus - kontaktai su priešu, kas jis būtų, palaikomi net karo metu.

Pavyzdžiui, kai vokiečiai užpuolė sovietus 1941 m. birželio 22 d., britai paskubėjo paskutiniams į pagalbą, bet, žinodami su kuo turi reikalo, į pagalbos sutartį įrašė, kad negalima tartis su priešu, negavus sąjungininko sutikimo. Už tat kai Stalinas po pusės metų, 1942 m. vasario 12 d. pareiškė, kad 'istorija moko, kad Hitleriai ateina ir praeina, bet vokiečių tauta, vokiečių valstybė lieka' - tai sukėlė didelį britų susirūpinimą.

Ir ne visai be reikalo. Kaip teigia vokiečių istorikė Ingeborg Fleischhauer savo neseniai pasirodžiusioje knygoje 'Die Chance des Sonderfriedens - Deutsch-sowjetische Geheimgespräche 1941-45' (Siedler Verlag, Berlin), vienas iš svarbiausių agentų, kuriam pasitikėjo ir vokiečių ir sovietų žvalgybos, buvo Stockholme prisi laikas žydas Edgar Klaus. Bent toks jis turėjo atrodyti naciams, nors iš tikrųjų jau jo tėvas buvo perėjęs liuteronų tikėjimą ir jis pats buvo pakrikštytas, gimęs 1879 m. Rygoje. Rusijoje jis studijavo geologiją, dirbo bankuose ir pagaliau vertėsi nekilnojamo turto prekyba. Karui prasidėjus caro režimas jį ištrėmė į Volgos sritį kaip įtariamą simpatijom vo-

(Nukelta į 2 psl.)

Susirinkusiems Vienos aikštėje, kur vyko demonstracija už Pabaltijo valstybių laisvę, kalba Prancūzijos parlamento narys Dallet. Šalia stovi Vliko pirm. dr. K. Bobelis, toliau J. Daugėla ir Švedijos buv. ministerio pirm. pavaduotojas Ber Alhmark. Kairėje užrašinėja kalbą kun. dr. J. Prunskis.

Laiškas iš Vienos

Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje

Antanas Mažeika

Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencija Vienoje, Austrijoje prasidėjo š. m. spalio mėn. 27 d. ir tęsis iki lapkričio mėn. 23 d.

Pasaulio Pabaltiečių Santalkos suorganizuota joje dalyvavimą tvarkė Vlikas per tam tikslui paskirtą vedėją Algį Klimaitį, kuriam padėjo M. Samatienė, B. Venskuvienė, estų ir latvių atstovai.

Lapkričio mėn. 3 d. 11:30 val. Austrijos spaudos konfe-

rencijos rūmuose įvyko Pabaltijo spaudos konferencija. Ją atidarė A. Klimaitis, kuris pristatė Vliko pirm. dr. Kazį Bobelį šiuo metu einantį Pasaulio Pabaltiečių Santalkos pirmininko pareigas. Dr. K. Bobelis padarė pranešimą ir atsakinėjo į klausimus. Konferencijoje taip pat dalyvavo Amerikos delegacijos pirm. ambasadorius Warren Zimmerman, Švedijos buv. ministerio pirm. pavaduotojas Ber Alhmark ir du sovietų

žurnalistai, kurie filmavo sovietų TV stotims.

Pabaltiečių konferencijos pietų metu kalbėjo Švedijos buv. ministerio pirmininko pav. Ber Alhmark. Jis savo kalboje pabrėžė, kad didžiausias nusikaltimas yra tylėjimas, yra reikalinga pabaltiečių problemoms būtinai kelti ir reikalauti jų tinkamo sprendimo. Kartais ir didžiausioje neviltyje atsiranda staigmenų ir galimas tikslo atsieikimas.

Lapkričio 3 d. iš Amerikos, Anglijos, Vokietijos, Šveicarijos ir Kanados (jie atvyko anksčiau) atvyko apie 200 lietuvių dalyvauti demonstracijose ir bendroje pamaldose Vienos katedroje.

Iš JAV ir Kanados atvyko 127 lietuviai, iš Vakarų Vokietijos 70 (Vasario 16 gimnazijos mokiniai), iš Prancūzijos 2 ir po vieną iš Šveicarijos, Italijos, Australijos ir Venezuelos.

Lietuvių Informacijos Centras į Vieną atsiuntė virš porą šimtų svarų literatūros apie Lietuvą, kuri buvo platinama konferencijos dalyviams.

Lapkričio mėn. 4 d. 10 val. ryto įvyko amerikiečių delegacijos "Briefing Meeting". Jame pats amerikiečių delegacijos pirm. ambasadorius Warren Zimmerman

(Nukelta į 7 psl.)

Demonstracijoje Lietuvos trispalvę neša Rūta Sakienė, ALT S-gos Los Angeles skyriaus pirmininkė, šalia eina Liucija Mažeikienė, Kalifornijos lietuvių respublikonų sąjungos pirmininkė, toliau neša plakatą dr. J. Stiklorius ir šalia jo dr. E. Armanienė. A. Mažeikos nuotr.

Istorijos klastojimas (3)

Broliai Vitkauskai

Vytautas Meškauskas

Jau minėjom, kad paskutiniam nepriklausomos Lietuvos kariuomenės vadui Vincui Vitkauskui padaryti karjerą padėjo taip pat paskutinis ministeris pirmininkas Antanas Merkys. Juodu susipažino ir susidraugavo būdami caro armijos karininkai Rumunijos fronte. Tuo laiku Vinco brolis Juozas Petrapilyje prisidėjo prie bolševikų. Jau 1917 m. jis dirbo Pravdos redakcijoje, bendravo ir lietuvių komunistinėje spaudoje. Traukiantis iš Lietuvos vokiečiams jis buvo atsiųstas agituoti. Panevėžio darbininkų taryba jį išrinko kariniu komisaru. Jis suorganizavo 'Panevėžio raudonąją bataliją'. 1919 m.

mūšyje prie Panevėžio Juozas Vitkauskas pateko į Lietuvos kariuomenės nelaisvę ir 2-jo pėstininkų pulko karo lauko teismo sprendimu, kurį patvirtino vėlesnis generolas Glovackis, buvo sušaudytas. Tuo tarpu brolis Vincas įsijungė į Lietuvos atstatymo darbą ir 1919 m. vasario mėn. buvo paskirtas Raseinių apskr. komendantu, organizavo pasipriešinimą bermontininkams, 1920 m. sausio 15 d. buvo perkeltas į 7-tąjį pėstininkų pulką, dalyvavo kautynėse su lenkais.

Betarnaudamas 7-tame pulke sužinojo apie savo brolio mirtį. Kovo 19 d. Ukmergėje jis parašė tokį eilėraštį:

Brangi ši man diena. Tai tavo varduvės.
Pavasario šventė, graži amžina!
Bet tu jos nešvėsi, broleli! Tu žuves
Nuo budelių rankų. Už ką! Ar žinai!

Už tai, kad ieškodamas tiesos, netylėjai,
Bet drąsiai peikei savavalio laikus;
Kad, bado patyręs, aistringai mylėjai
Vargdienius, skarmalės ir skurdo vaikus.

Kad sieloje buvo troškimas galingas
Išlaisvinti liaudį gimtojo šaly,
Kad gyslomis kraujas tekėjo kovingas,
Neleides tau likti nuo kovų nuošalyje.

Brolio palaikus Vincas Vitkauskas perkeldino arčiau tėviškės namų — į Lankeliškių kapus. Anot ŠVYTURIO:

"Klerikalinis politinis veikėjas kunigas M. Krupavičius, aplankęs kapus, pasipiktino V. Vitkausku 'už visai bolševikinio turinio ketureilę', iškaltą paminkliniame brolio antkapyje".

Vinco Vitkausko pasaulėžiūra buvo įtartina ne vien Krupavičiui. 1920 m. krašto apsaugos ministeris K. Žukas, pats liaudininkas, norėjo Vitkauską dėl jos atleisti iš kariuomenės, bet jį užtarė Merkys. Nepaisant to, Vitkauskas buvo laikomas simpatizuojančiu liaudininkams ir todėl krik. dem. 1925 m. vasario 10 d. buvo paskirtas 9-tu pėstininkų pulko vadu tik laikinai. Žinoma, liaudininkų vyriausybė jį patvirtino toje vietoje.

Tuo tarpu jo globėjas Merkys organizavo gruodžio 17 d. perversmą. Anot švyturio Merkys jau birželio mėn. susitiko su M. Krupavičium, kuris dar ėjo žemės ūkio ministerio pareigas, jo kabinete, o vėliau jo bute. Buvęs sudarytas perversmo štabas su gen. L. Ladyga priešakyje. Štabo nariai buvo pulk. Skorupskis ir mjr. Plechavičius.

Pats perversmas Vitkauską ištiko netikėtai. Gruodžio 17 d. turėjo būti pami-

nėtas prezidento Griniaus 60 metų sukaktis. Į ją buvo sukviesti visų kariuomenės dalių vadai. 9-to pulko vadas Vitkauskas irgi į ją išvyko, bet Kaune apsinakojo ne karininkų ramovėje, bet pas savo uošvius Kudrotus Aleksote, kas sukėlė komplikacijų. Mat, perversmui prasidėjus kariuomenės štabo viršininkas pulk. K. Škirpa važiavo į Marijampolę ieškoti 9-to pėst. pulko pagalbos, o kadangi ir to pulko vado sustojimo vieta nebuvo žinoma, sukilėliai buvo susirūpinę. Iš tikro Vitkauskas apie perversmą sužinojo tik vykdamas į prezidentūrą iš gatvės iškabintų atsišaukimų. Išsiaiškinęs jis toliau buvo paliktas savo vietoje laikinai, o vėliau perkeltas į nerikiuotę.

Jis buvo paskirtas Aukštųjų karininkų kursų lektorium, kas nebuvo laikoma pažeminimu. Nors pats Vitkauskas nebuvo baigęs Karo Akademijos, naujas pareigas jis ėjo gerai ir buvo labai naudingas kariuomenei ruošdamas įvairius statutus. Jis parašė ir eilėraščių vaikams knygą. Jo globėjas A. Merkys vėliau tapęs Kauno miesto burmistru, Vitkauskui pasiūlė viceburmistro vietą, tačiau jis atsisakė.

Apie Vitkauską St. Raštikis štai ką rašo savo atsiminimuose:

"Pats div. gen. Vitkauskas visą laiką buvo laikomas liaudininkų ideologijos žmogumi, nors jis buvo atsargus ir į politiką nesiikišdavo. Tautininkai visą laiką nepasitikėjo juo, ir eilę metų jis dirbo pėstininkų inspekcijoje. Savo pareigas jis ėjo labai gerai, ir mano jis buvo paskirtas pėstininkų inspektorium. Vėliau neilgai teko jam vadovauti I-jai divizijai... Karininkai jo nemėgo. Man niekados nebuvo kilusi mintis laikyti d. gen. Vitkauską kandidatu į kariuomenės vadus."

O vis dėl to aplinkybės taip susidėjo, kad Vitkauskas, Raštikį pašalinus, užėmė jo vietą. Žinoma, čia nulėmė jo draugystė su nauju min. pirm. Merkiu, kuris turėjo Smetonos pasitikėjimą. Vitkauskas jiems atrodė patikimesnis už gen. Pundzevičių, kuriam iš tikro turėjo atitekti kariuomenės vado vietą, bet jis buvo įtariamas simpatijom krik. demokratams.

Jau kiek anksčiau, sovietams atidavus mums Vilnių, Merkys buvo paskirtas specialiu įgaliotiniu Vilniaus kraštui (min. pirm. buvo dar gen. Černius), Merkys pravedė Vitkausko paskyrimą Vilniaus rinktinės vadu, kuri turėjo iš sovietų perimti mūsų sostinę. Kariuomenės vadas Raštikis, žinoma, tuo buvo labai užgautas, bet daugiausia ką jis galėjo padaryti, buvo nuvykti pačiam automobiliu į Vilnių ir iš ten grįžti dar prieš rinktinės išgydavimą.

Tas pats Raštikis pasakoja apie savo atsisveikinimo vizitą Vitkauskui, jį paskyrus kariuomenės vadu:

"Pirmiausia jis pareiškė, kad jis esąs patenkintas, jog į tą vietą buvo paskirtas jis, o ne kuris kitas karininkas, kuris gal būtų buvęs akla ir paklusnus tautininkų sumanymų kariuomenėje vykdytojas. Vitkauskas pradėjo aiškinti, kad kol Lietuvai vadovausias Smetona ir jo tautininkai, tol Lietuvoje nebus nei tvarkos, nei ramybės, kad ir dėl mano pašalinimo iš kariuomenės esąs kaltas Smetona, kad jis prisidėjęs prie to, kad Smetona būtų pašalintas..."

Raštikis labai nustebo. Jis net pagalvojo, kad gal čia kokia provokacija, o gal noras įtraukti jį į samoklininkų prieš Smetoną tarpą. Jis norėjęs jau eiti pas prezidentą, tačiau apsigalvojęs. Kas būtų, jei reikėtų tai įrodyti?

Jau po visos Lietuvos tragedijos, Raštikis dažnai prisimindavęs tą pasikalbėjimą ir pasidaręs išvadą, kad Vitkauskas buvo su juo atviras:

"Kartu ir klausiu: ar jis tada galėjo žinoti apie tuos (artėjančius) įvykius. Vargu. Greičiausiai ne."

Sekančiam numerį —

■ Iš kitos pusės

GIMTASIS KRAŠTAS praneša, kad pasikeitė 'ryšių su tautiečiais užsienyje draugijos' TĖVIŠKĖS tarybos prezidiumo pirmininkai. Vietoje P. Petronio dabar bus Vaclovas Sakalauskas, gim. 1938 m. Jis yra buvęs tarybinių draugystės draugijų sąjungos atstovu Ugandoje, o pastaruosius ketverius metus TSRS ambasados Washingtone pirmasis sekretorius ir kartu konsulas, atseit savo veiklai galėjo naudoti diplomatinį imunitetą. Iš Amerikos jis išvyko dar prieš sovietų šnipų išvargimą. Komunistinė LAISVĖ rugpjūčio 22 d. Nr. aprašydama jo išlydėjimo pobūvį Ozono Park, N. Y., teigia, kad jis palengvindamas keliones į Lietuvą... 'tapo plačiai žinomas ir vertinamas visų srovių lietuvių tarpe'. Įrodymui vėliau skaitome:

"Į pobūvį atsilankė žymusis Amerikos lietuvių dailininkas Vytautas Kazimieras Jonynas, kuris konsulą šiltai sveikino už jo darbavimąsi lietuvių išeivių ryšių su gimtine labui. Baigdamas jis Sakalauskui ir jo gražiai šeimai įteikė originalų savo meno darbą, kad jie iškabintų savo bute Vilniuje".

Kazink kas būtų, jei Sakalauskas tą paveikslą pasikabintų ne savo bute, o darbo kabinete? Vis būtų šokia tokia propaganda, ir paslėpimas jo namuose galėtų sukelti įtarimų. Vis dar nesusigaudome sovietinėje santvarkoje.

Beje, nepamanykime, kad Sakalauskas jau bus pats vyriausias ryšių su Lietuva tvarkytojas. Šalia Tėviškės draugijos su jos 45 narių taryba dar yra užsienio ryšių skyrius Lietuvos komunistų partijos centriniame komitete, kurio vedėjas yra M. Sadovskis. Sprendžiant iš titulo ir pavardės rusiško skambėsio turbūt tikras viso to kromelio bosas. Vaje kiek ponų ir kokie jie gražūs! Ne nuostabu, kad turint tiek daug 'ryšininkų' negali į Lietuvą nei pasiųsti knygos, nei iš ten gauti.

(vm)

Konfliktai su Iranu...

(Atkelta iš I psl.)

kiečiam. 1918 m. jis grįžta į Rygą, gauna vokiečių pasą ir kaž kaip sugeba dalį savo nemažo turto perkelti iš Sovietijos į Berlyną. 1933 m., prasidėjus žydų persekiojimui, jis parduoda savo turtą Berlyne ir išsigyja geležies rūdos kasyklas Slovakijoje. Ribbentropo-Molotovo paktas jį užtinka Kaune, kur jis pardavinėja informacijas vokiečių, sovietų, Baltijos valstybių ir Lenkijos žvalgybom Sovietams užėmus Lietuvą, jis per Sibirą į Tol. Rytus pasiekia Stockholmą.

Churchillui tada labai rūpėjo neprileisti prie kokių nors derybų tarp Stalino ir Hitlerio. Rooseveltui jis rašo, kad sutiktų pripažinti sovietų 1941 m. birželio 21 d. sienas, kas nelieta paslaptim sovietams. Tuo pat laiku, sovietų pažiūras į taiką patirti, į Stockholmą siunčiams vokiečių žvalgybos Reigerungs Rat Hans von Lossow. Iš Klausas patiria, kad sovietai sutiktų su paliaubom už 1941 m. sienų pripažinimą, o Lenkija turėtų būti neutralizuota. Tai ne priimtina Hitleriui. 1942 m. gruodžio mėn. Klausas susitinka su nacių partijos rytų ekspertu Peter Kleist. Jam sakoma, kad vokiečiai per savaite galėtų turėti taiką, jei grįžtų į savo 1939 m. sienas. Hitleris, žinoma, nenori apie tai girdėti, tačiau jis yra suinteresuotas, kad Vakarai girdėtų apie tokias idėjas.

Povilaičio slapta misija Berlyne.

Stalinas irgi žaidžia. Jis nori 'antro fronto'. 1943 m. lapkričio 12 d. Molotovas įteikia JAV ambasadoriui Maskvoje Harrimanui memorandumą, kur kalbama apie vokiečių taikos pasiūlymus ir 'vokiečių piliečio' Klaus veiklą Stockholme. Gruodžio pirmą dieną Teherane Churchillis ir Rooseveltas pažada Stalinui pradėti 'antrą frontą' 1944 m. pavasarį...

Neturiu čia vietos sustoti prie visų tų kontaktų, kurie buvo palaikomi ne tik Stockholme, bet ir Lisabonoje, Madride ir kitur. Bet aktualu, atrodo, būtų paminėti, kad Ribbentropas 1945 m. pradžioje siūlė, kad jei Stalinas būtų suinteresuotas seperatine taika su Vokietija - jis važiuotų į Maskvą su savo šeima kaip įkaitai, kad vokiečiai šį kartą neapgaus. Hitleris tačiau pareiškė, kad antro Hesso jam nereikia. Koks naivumas karui baigiantis!

O paties Edgar Klaus likimas? Svedai, kurie apie jo veiklą žinojo ar bent nujautė, karui pasibaigus pradėjo kvotą ir jį internavo su kiais vokiečių agentais. 1946 m. balandžio 1 d. nutaria jį ištremti į Vokietiją. Tą patį rytą jį jau buvo ištikęs mirtinasis širdies smūgis.

• Prano Čepėno "NAUJUJŲ LAIKŲ LIETUVOS ISTORIJA" II tomas gautas pas knygų platintojus arba leidėją — Dr. K. Griniaus fonde, 2523 West 69 St., Chicago, Ill. 60629.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA,
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly
by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscrip-
tion per year \$17.00. Single copy 35 cents.Prenumerata metams \$17.00, pusei metų \$9.00 • Atskiro nu-
merio kaina 35 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais
ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomone • Nespaus-
dinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Vivat, crescat, floreat Korp! Neo-Lithuania

Fil. Mečio Valiukėno
žodis, pasakytas Korp!
Neo-Lithuania šventė-
je Chicagoje.Šis gražus ir patrauklus
šūkis mane užbūrė ir visą
gyvenimą lydėjo nuo gim-
nazijos metų. Pašauktas žo-
džiui šios dienos neolituanų
šventėje, aš pasirinkau
klausimą, pasamprotauti, ar
jau paseno šis šūkis — te-
bujoją, teaugą, težydi Neo-
Lithuania?Aš neabejoju, nuoširdžiai
tikiu, kad Neo-Lithuania
pasirinktąs ir jau 64-is me-
tus eitasis kelias, kuriame
kiekvienam neolituanui sta-
tomas kolegiškas reikalavi-
mas, jo duotoje priesaikoje
tartaisiais žodžiais:

1. ruoštis į gyvenimą ir
darbą Pro Patria,
2. saugoti ir ginti tauti-
nę savo ir savo tėvy-
nės Lietuvos garbę,
3. visuose darbuose va-
dovautis tautiniais ir
tikybiniais doros prin-
cipais,
4. laikytis broliško soli-
darumo su akademijos
draugais ir filisteriais.

Šiais keturiais principais,
jaunasis neolituanas išsako
save, besiekiantį būti tau-
ria lietuviška pilnutine as-
menybe. Ir tie principai ti-
ko 1922 m. laisvos Lietuvos,
kurį norėjo užgožti svet-
imos pajėgos, tinka ir da-
bartiniam išeivijos lietuviui
jaunuoliui, norinčiam išlik-
ti ištikimu jo tėvams ir jų
gimtajam kraštui.Tebūnie man leista pasi-
džiaugti, kad mes vyresnie-
ji neolituanai turime nema-
žai jaunesnių ir jaunų ko-
legų, kurie gerai įsisąmonę
į Neo-Lithuania uždavinius
ir jų vykdymą. Manau be-
abejonių, kad su manimi
pasisakys visi ir visos, ku-
rie išgyveno pereitų metų
rudenį Korp! suvažiavimo
diskusijas, renkant vyriausią-
sąją valdybą, kaip lygiai
visi ir visos pereitą sekma-
dienį Chicagos neolituanų
sueigos dalyviai, girdėję ne-
sekmę, neturėjimą junjorų!
Šioje sueigoje minčių pasi-keitimo pasėkoje išrinkta
nauja valdyba, kaip darnus
vienetas — penketukas, bet
ne atsitiktini penki neoli-
tuanai.Žinau, kad šio krašto uni-
versitetuose kitokios moks-
lo sąlygos, kitokios besimo-
kančiųjų nuotaikos, negu
kad tai buvo laisvos Lietu-
vos universitetuose. Aš ne
šiandien iškeliu mintį, bet
kartoju daugelio kitų kole-
gų ir kitų vyresnės kartos
asmenų, kad neolituanai
turite surasti amerikono-
lietuvio sintezę. Tai neleng-
vas uždavinys, bet jis yra
esminis ir gyvybingas. Ne-
sunku rasti įsakmių pavyz-
džių, iš dabartinės kartos,
kaip ir vyresnės kartos lie-
tuvų. Štai šviesios atmin-
ties Antanas Olis. (1898-
1958). Kol Vytautas Abraitis
nesenai šioje pat salėje
skaitytoje paskaitoje Anta-
ną Olį pavadino Amerikos
lietuvių simboliu. Beje mi-
nėtoji paskaita šiuo metu
spausdinama Dirvoje. Gī
kol. fil. dr. Jonas Paplėnas
1960 m. Antaną Olį taip ap-
tarė: JAV gimęs ir Lietu-
vos nematęs, Lietuvą paži-
no ir ją pamilo. Būdamas
aukščiausiai politiniame
JAV gyvenime pakilęs lie-
tuvis, Antanas Olis skelbė
tėzę, kad buvimas geru
JAV piliečiu netrukdo būti
sąmoningu lietuviu". Belie-
ka čia pridėti, kad Antanas
Olis buvo ne tik sąmonin-
gas lietuvis, bet ir aktyvus
pozityvus darbuotojas Lie-
tuvai, jos laisvei ir lietu-
viams.Kitas pavyzdys — dr. Ka-
zys Bobelis, dabartinis Vy-
riausiojo Lietuvos Išlaisvi-
nimo Komiteto pirmininkas.
Šiomis dienomis (lapkričio
3-6 d. d.) vadovavęs Vieno-
je (Austrijoje) pabaltiečių
ėjimams prieš komunistų
režimą už geležinės uždan-
gos. Beje, Vienoje lietuvių
grupėje dalyvauja ir mūsų
Korp! vyr. valdybos pirmi-
ninkė kol. Kazė Brazdžio-
nytė.Dr. Kazys Bobelis nese-
nai buvo apdovanotas Ellis
Island Medal of Honors,

KORP! NEO-LITHUANIA CHICAGOS PADALINIO ŠVENTĖ

Sueiga, Korp! Neo-Lithu-
ania Chicagos padalinio su-
eiga įvyko š. m. lapkričio
2 d. Lietuvių tautiniuose
namuose. Dalyvavo pakan-
kamas kolegų skaičius. Su-
eigą vedė pati valdybos pir-
mininkė Vida Momkutė, o
sekretoriavo Loreta Deveikytė.
Išklausti valdybos
pirmininkės, išdininko (Pi-
jus Stončius) ir kontrolės
komisijos (Vitas Plioplys)
pranešimai. Valdyba gyves-
ne veikla pasigirti negalėjo,
nes suruošė tik Lietuvos ne-
priklausomybės atstatymo
minėjimą (paskaitininkas
J. Dainauskas), šokių vaka-
rą ir gegužinę (tiksliau sa-
kant — rudeninę). Sueiga
pasigedo platesnės kultūri-
nės veiklos ir dažnesnio pa-
bendravimo. Jau pradeda-
me vieni kitų nebepažinti!
Šie metai Korporacijai bu-
vo ypač skaudūs, nes vien
tik Chicagoje netekome
penkių narių: Angelės Ka-
šubienės (1986. IV. 4), Me-
čio Šimkaus (1986. VI. 7),
Petro Stoncelio (1986. VII.kaip iškilus lietuvis pozity-
viai reiškėsis Amerikos gy-
venime. Būdinga tai, kad
svarstant kandidatatus me-
daliui gauti, National Eth-
nic Coalition of Organiza-
tion iš tūkstančių kandida-
tų, pasiūlytųjų šimtų etni-
nių grupių visuomenės, bu-
vo apdovanoti bene 28 kan-
didatai ir jų grupėje mūsų
dr. Bobelis buvo pirmasis,
kaip gavęs daugiausia ap-
dovanojimo komisijos val-
sų! Taigi A. Olio tezė pasi-
tvirtino, kad buvimas są-
moningu ir veikliu lietuviu,
netrukdo geram JAV pilie-
čiui...Žvelgdamas į ateitį, svei-
kinu naująją valdybą ir vil-
tingai tariau Vivat! Cres-
cat! Floreat! Korp! Neo-Li-
thuania! in eternum.Iškilmingo posėdžio prezidiumas. Kalba naujasis Chicagos padalinio pirm. Vitas Plioplys.
V. A. Račkausko nuotr.

Neolituanų šventė Chicagoje

Antanas Juodvalkis

vių Jaunimo sąjungos pir-
mininkas, ras būdų ir prie-
monių veiklą pagyvinti. To
iš visos širdies ir linkime.

Korporacijos šventė

Prisilaikant nusistovėju-
sų tradicijų, šventė prade-
ta lapkričio 8 d. šv. Mišio-
mis tėvų jėzuitų koplyčioje.
Mišias atnašavo ir pritaiky-
tą iškilme pamokslą pasa-
kė kun. J. Kidykas, S. J.
Pasimeldus už mirusius
korporantus, buvo pagerbti
kovotojai už Lietuvos lais-
vę, padedant vainiką prie
laisvės paminklo. Žodį tarė
pirm. Vida Momkutė, pri-
minusi jų auką, ginant Lie-
tuvos laisvę.Po to, dalis korporantų ir
jų šeimų nuvyko į kapines
aplankyti mirusiųjų kolegų
kapus, sukalbėti jiems am-
žiną atilsį ir padėti ant ka-
po po gėlytę. Tai graži ir
brangintina tradicija.Vakare, kolegos ir sve-
čiai susirinko į tautinių na-
mų salę, testti Korporacijos
įsteigimo 64 metų sukak-
ties minėjimą. Įnešus vėlia-
vą ir valdybai užėmus prie-
stalo vietas, sugiedotas Lie-
tuvos himnas. Pirm. Vida
Momkutė pasveikino susi-
rinkusius ir pakvietė fil.
Mečį Valiukėną tarti žodį
apie šios šventės reikšmę.
Po kalbos, nesant naujų na-
rių ir spalvų uždėjimo apei-
gų, buvo pereita prie Dir-
vos novelės konkurso lai-
mėtojų premijos įteikimo.

Laureatui A. Kairiui premijos įteikimas

Premijos įteikimo iškil-
mės dalį vedė A. Juodval-
kis. Supažindinus su laurea-
tu rašytoju Anatolijum
Kairiu ir mecenatu a. a. Si-
mu Kašelioniu (žodis deda-
mas atskirai), perskaičius
jury komisijos aktą, Korp!
Neo-Lithuania vicepirm. dr.
Alvydas Arbas įteikė 600
dol. premiją (pirm. Kazė
Brazdžionytė buvo išvyku-

(Nukelta į 4 psl.)

5), Leonardo Dargio (1986.
X. 26) ir mecenato Simo
Kašelionio (1986. VII. 16).
Turimomis žiniomis, JAV
ir Kanadoje mūsų eiles ap-
leido dar šie filisteriai:
Emilija Noakienė (1986.
IX. 22), Danutė Senikienė
(1986. IX. 30) ir Juozas
Jankaitis (1986. IX. 22).
Taip pat Vilniuje mirė dr.
Domas Cesevičius, buvęs
Sibiro kankinys. Pirmą kar-
tą tenka minėti iškeliavu-
sius amžinybėn, nesant nė
vieno prieauglio. Vyr. val-
dybos arbitras Vaclovas
Mažeika turėjo daug rūpes-
čio, besirūpinant tinkamu
mirusiųjų kolegų pagerbi-
mu ir laidojimu. Ateityje
reikia turėti tinkamą žmo-
gų, kuris rūpintųsi Korpo-
racijos atstovavimu ir mi-
rusiųjų pagerbimu. Jaunoji
generacija tokiais dalykais
dar nesidomi ir palieka vy-
resniesiems.Priėmus p r a n ešimus,
ypač pagirtini išdininko Pi-
jaus Stončiaus ir kontrolės
komisijos pirm. Vito Pliop-
lio, buvo bandoma išrinkti
naują valdybą. Nesant no-
minacijų komisijos, sueigai
nelengva buvo surasti tin-
kamus ir sutinkančius kan-
didatus. Paskelbus pertrau-
ką, šiaip taip buvo sulipdy-
tas valdybos branduolis, va-
dovaujant Vitui Pliopliui.
Jam buvo suteikta teisė pa-
sikviesti dar du narius. Į
kontrolės komisiją sutiko
pasilikti dr. Alvydas Arbas
ir jam pasiūlius, pririnkti
dar du nariai.Sulipdžius valdybą ir
kontrolės komisiją, visi len-
giau atsikvėpė ir vėl išti-
sus metus galėsime snudu-
riuoti ir barti valdybą, pa-
tys nė piršto nepajudinda-
mi ir į kvietimus neatsiliepa-
dami. Praėjusios valdybos
pirm. Vidai Momkutei ne-
buvo lengva dirbti, nes ne-
buvo vienalytis kolektyvas,
nepadėjo vienas kitam. Ti-
kėkime, kad naujoji valdy-
ba, kuriai vadovaus Vytas
Plioplys, buvęs JAV Lietu-

Neolituany šventė...

(Atkelta iš 3 psl.)

si į Vieną dalyvauti demonstracijose).

Laureatą A. Kairį žodžiu sveikino Kazimieras Pocius, Vilties draugijos ir Dirvos redaktoriaus Vytauto Gedgaudo vardu. Raštu sveikinius atsiuntė Lietuvių rašytojų draugijos pirm. Česlovas Grincevičius ir Naujosios Vilties redaktorius Aleksas Laikūnas.

Ilgesnį žodį pasakė pats laureatas rašytojas Anatolijus Kairys (jo kalba dėdama atskirai). Ištrauką iš premijuotos novelės "Laiptai į save", paskaitė Rasa Pliplytė.

Padėkojus jūry komisiškai (R. K. Vidžiūnienė, I. Tamošaitienė, V. Plukas), Korp! Neo-Lithuania vyr. valdybai už premijos įteikimą ir Chicago padalinio valdybai už leidimą pasinaudoti šia proga, programos vadovavimas grąžintas valdybai.

Programos pabaigoje, pareigas perėmė naujoji valdyba: Vitas Pliplys, Rita Stončienė, Paulius Develkis, Onutė Barauskaitė ir Juozas Mikužis. Naujosios valdybos vardu žodį tarė

Vitas Pliplys. Sugiedojus studentų himną Gaudeamus ir išnešus vėliavą, iškilmingai sueiga buvo baigta.

Taliau, susirinkusieji vainosini Paulių pagaminta vakariene ir pasišoko prie A. Modesto vedamo orkestro muzikos.

Šventė praėjo gražiai, praturtinus akademinę dalį M. Valiukėno ir laureato A. Kairio kalbomis. Iškilnėje dalyvavo vos šimtinė kolegų ir svečių.

Neolituantai prie Laisvės paminklo Jaunimo Centro sodelyje padėję vainiką.
V. A. Račkausko nuotr.

Vilties draugijos valdybos nariai susitikę neolituany šventėje Chicagoje. Iš kairės: vicepirm. Mečys Valiukėnas, pirm. inž. Kazimieras Pocius ir sekr. Antanas Juodvalkis.

V. A. Račkausko nuotr.

A. Juodvalkio žodis, pasakytas 1986. XI. 8 d. LT Namuose, įteikiant laureatui rašytojui A. Kairiui Dirvos novelės premiją.

Rašytojas laureatas Anatolijus Kairys

Rašytojas Anatolijus Kairys, gimė 1914 metais Petrapijlyje (dabartiniame Leningrade), bet kilimo yra rytų aukštaitis iš Vajesiškio parapijos, Zarasų apskr. Malonu pastebėti, kad yra mano "zemliokas" (to paties krašto).

Pedagoginius aukštuosius mokslus pradėjo studijuoti 1938 m. Vytauto Didžiojo universitete, o baigė ir diplomą gavo 1942 m. Vilniaus universitete. Dirbo pedagoginį darbą Vytauto Didžiojo gimnazijoje Vilniuje ir Vokietijoje. 1947 m. atvyko į Ameriką, atseit porą metų anksčiau, kaip prasidėjo di-

džioji emigracija.

Lietuvoje daugiausia veikė pavasarininkuose, kaip sporto vadovas, kursų bei stovyklų organizatorius, o Amerikoje — Lietuvių Bendruomenėje, kaip kultūros reikalų tvarkytojas. Suorganizavo 5 teatro festivalius, Chicagoje. Redagavo kelis žurnalus, bendradarbiauja spaudoje.

Anatolijus Kairys ryškiausiai pasireiškė, kaip rašytojas-romanistas, dramaturgas, libretistas ir poetas. Sunku yra patikėti ir suvokti, kad Anatolijus Kairys yra parašęs 40 veikalų ir tik vienas iš jų išleistas nepriklausomoje Lietuvoje.

Ne šio vakaro paskirtis vertinti Anatolijaus Kairio raštus, bet tenka tik suminėti veikalus už kuriuos gavo premijas. O tų premijų rašytojas Kairys gavo net keturiolika. Parašė ir išleido 5 romanus, kurie visi buvo premijuoti. Taip pat 5 premijas gavo už draminius veikalus: tris dramas ir dvi komedijas.

Džiugu, kad ir Dirvos novelių konkurse rašytojas A. Kairys yra laimėjęs dvi pre-

mijas: 1982 m. už "Vaidilutę" ir šiais metais už "Laiptai į save".

Keli žodžiai apie ilgąmetį Dirvos novelių konkursų mecenatą a. a. Simą Kašelių. Simas kilimo buvo dzūkas ir tuo didžiavosi. Jis nebuvo apdovanotas ypatingais talentais, bet mylėjo lietuvių literatūrą ir jai skyrė visą dėmesį. Pradėjęs 1962 metais, per visą ketvirtį šimtmečio tesėjo savo pažadą. Nebuvo jis turtuolis, bet meilė lietuviškai raštijai leido iš kuklių pajamų skirti atitinkamas sumas novelių premijoms. Jei reikalai susiklostys, kaip jis norėjo, tai jo palikimo pajamomis Korp! Neo-Lithuania yra įpareigota nutruksamai testuoti Dirvos novelių premijas (S. Kašelio testamentu tvirtinamas tebėra teismo eigoje). Kai realiai pagalvojam, tai beveik kiekvienas iš mūsų galėjome kiekvienais metais tokias sumas skirti vienam ar kitam tikslui, bet neatsirado kito tokio asmens, kaip Simas, kad savo pasižadėjimą ištesėtų išties ketvirtį šimtmečio. Todėl dar dides-

nė pagarba gaubia a. a. Simą Kašelių.

Visų susirinkusiųjų prašau atsistoti ir minutės susikaupimu prisiminti nuostabų žmogų Simą Kašelių.

PARENGIMAI CHICAGOJE

• Lapkričio 21 d. 7 val. vak. Jaunimo Centre susitikimas-vakaronė su Lietuvos konsalais J. Daužvardienir V. Kleiza.

• Lapkričio 22 d. vakare Jaunimo Centre tautinių šokių grupės Grandies koncertas.

• Lapkričio 23 d. 3 val. p. p. Jaunimo Centre Vasario 16 gimnazijai remti komiteto pokylis. Programa atliks Toronto moterų dainos vienetas Sutartinė.

• Lapkričio 28-30 d. Jaunimo Centre teatro festivalis. Dalyvauja Chicago, Los Angeles, Toronto, Hamiltono teatro sambūriai.

DIRVOS RĖMĖJAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai auکوjo:

A. Tamulynas, Chicago ..10.00
Ed. Šulaitis, Cicero 3.00
R. Mačionis, Southgate .. 3.00
V. Sirgėdas, Charlotte .. 3.00
Dr. R. Vienužis, Elgin .. 3.00
Kun. V. Kriščiunevičius, Southfield 3.00
V. Reklis, Walnut Creek 7.00
E. Šalčiūnas, Palos Hts. 20.00
L. Kaulinis, Philadelphia 15.00
A. Garka, Ormond Beach 3.00
V. Juodvalkis, Panorama City10.00
P. Razgaitis, Seven Hills 13.00
T. Dambrauskas, Hot Springs10.00
P. Kvederas, Toronto .. 3.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

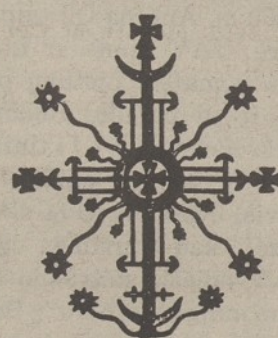

Veiklūs neolituantai — Chicago padalinio sekretorė Ona Barauskaitė ir Jonas Savickas neolituany šventėje susijiedavo... Sveikiname.

V. A. Račkausko nuotr.

Draugais buvom, draugais būsim... Vienas iš svečių stalų neolituany šventėje.
V. A. Račkausko nuotr.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA**
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkas J. Mažeika

Cis rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis

APSILANKĖ — ĮSITIKINSITE.

KŪRYBA IR MOKSLAS

Anatolijus Kairys

Menas yra pagrindas Ant jo stovi tautos dvasinis ir fizinis pastatas

Laureato Anatolijaus Kairio kalba, pasakyta DIRVOS novelės premijos įteikime Chicagoje, Tautiniuose Namuose, 1986.XI.8

Pirmaisiais žodžiais reiškiau širdingą padėką mecenatui a.a. Simui Kašeliui, su kuriuo neseniai atsisveikinome palydėdami jį į amžino poilsio vietą. Jį prisimename daug kartų, kada bus įteikiamos novelės premijos laimėtojams būsimuose metuose. Pats velionio paliktas literatūrinis fondas yra ilgo atminimo liudininkas, kalbą garsiau už kiekvieną rašytą žodį.

Reiškiau nuoširdžią padėką JURY kolegijai: rašytojai Rūtai Klevai Vidžiūnienei, prof. Irenai Jasaitytei-Tamšaitienei ir Vytautui Plukui. Taip pat dėkoju žurn. A. Juodvalkiui už įvadinį žodį ir neolitanams už suteiktą kultūrinę progą visiems pabendrauti, arčiau susipažinti.

Tačiau širdingiausia mano padėka priklauso laikraščiui DIRVAI. Tai yra - padėka visio šio didelio, labai sunkaus darbo žadintojui ir vadovui, redaktoriui Vytautui Gedgaudiui.

Išėivijoje iš tiek daug laikraščių ir žurnalų tik du laikraščiai iškilo į paviršių, ne lyginant du milžiniški kultūros švyturiai tarp laisvos Amerikos ir nelaisvos Lietuvos, nenuskendę žinių bei kasdieninių informacijų atlantuose - tai DRAUGAS ir DIRVA. DRAUGAS save įamžino romanų, o DIRVA - novelių konkursais. Nepagalvokime, kad taip sakydamas pertempiu stygą. Taip pat nepagalvokite, kad konkursų rengimas yra taip jau lengvas uždavinys. Priešingai, sunkus ir komplikotas, reikalaujantis daug laiko, rūpesčių ir aukštos intelektualinės kultūros iš leidėjų bei redaktorių pusės. Ne taip jau paprastas kiekvienais metais organizuoti literatūros konkursą, sudarinėti jūrą komisijas, įteikinti premijas, palaikyti ryšį su rašančiais ir sprendžiančiais, vėliau skelbti, garsinti ir kūrinius spausdinti. Ir visa tai daryti be apčiuopiamo pelno, be ypatingos naudos, be jokių privilegijų laikraščio leidėjams. Galbūt dėl to retas laikraštis pasišauna duoti daugiau, negu mūsų visuomenė normaliai iš laikraščio reikalauja. O tasai 'davimas daugiau' yra jau ne vanduo

iš vietinių šaltinių smalsumui patienkinti, o kultūrinė duona reikalinga pasotinti dvasinio peno išalkusiai inteligentijai. Tai menas ir kultūra, konkrečiai - kūryba.

Menas tiesioginės naudos niekam neneš ir neneša, tačiau visi jo trokšta ir puoselėja. Menas yra pagrindas. Ant jo stovi tautos dvasinis ir fizinis pastatas. Dėl to menininkai - tai yra rašytojai, dailininkai, muzikai, poetai - tautos ir valstybės atminime išsilaiko ilgiau už kitų profesijų ar pareigų atstovus. Taigi ir laikraščiai, kurie menui ir kūrybai skiria didesnę laiko ir darbo auką, vertinami labiau už tuos, kurie tėra kasdieninių žinių bei informacijų perteikimo kanalai.

Beskaitydami premijuotos novelės atkarpas Dirvoje, jūs, neabejoju, pastebėjote, kad LAIPTAI Į SAVE yra novelė apie archeologą, kasinėjantį laiką. Ką paslepia žemė net ir po tūkstančių metų atrandami: miestų griuvėsiai, daiktai ir kaulai, o ką paslepia laikas - atrasti nevisuomet pasiseka. Laikas kartais taip išlygina žmones ir įvykius, kad po daugelio metų užmirštama ir jokių pėdsakų neberandama. Taigi, kasti laiką yra kur kas sunkiau, negu kasti žemę. Vyriausias veikėjas ieško savo šaknų daugelio metų gilumoje ir ten pagaliau atranda save, ir sužino kas yra ta mergaitė Amerikoje, netikėtai sutikta su vienu auskaru ausyje.

Taigi, laikas. Daugumas iš čia esančių skaitome dau-

Dirvos novelės konkurso premijos įteikimas rašytojui Anatolijui Kairiui. Prie mikrofono fil. Antanas Juodvalkis, pravėdęs iškilmes. Vidury Korp! Neo-Lithuania vyr. valdybos vicepirm. dr. Alvydas Arbas, įteikęs premiją ir dešinėje laureatas Anatolijus Kairys.

V. A. Račkausko nuotr.

giau negu vieną laikraštį. Visi mes pastebim, kad dabar politikai, kultūrininkai, visuomenininkai, kritikai ir visų sričių darbuotojai yra kažkodėl labiau sunerimę, laiko sulenkti ir paveikti daugiau dvasiniai, negu fiziniai. Spaudoje jaučiamas gana keistas nervuotumas, erzelis, nepasitenkinimas, net baimė. Visi pergyvena neįprastą darbo ir veiklos netikrumą, lyg ir paskutinę savo laiko fazę, kažkokį nuvertinimo ar pervertinimo, ar nedavtinimo jausmą. Priekaištai, klaidų atitaisinėjimai, vienas kito peikimas, nepagrįstas kritikavimas. Pasidarė beveik kenkėjai, Lietuvos laisvę ne priartinam, o atitolinam. Kurį laikraštį beskaitytum, iš kiekvieno daugiau ar mažiau sunkiasi veiklos ir kūrybos stipri kritika, klaidų ir klaidelių medžioklė, iškėlimas juodų pusių, bet nepastebėjimas ar nutylėjimas gerų.

Norom nenorom imi tikėti, kad mūsų geležinė valia ir beveik antžmogiškomis pastangomis sukurtas politinis ir kultūrinis laivas daro paskutinę kelionę, dugnas jau kiauras, ir pirmosios žiurkės pradeda apleisti skęstantį laivą...

Ar nebūtų geriau atsukti laiptus į save ir patyrinėti savo jėgas ir savo širdį - vietoje kitų? Ir pažūrėti ką ten galima pataisyti ir patobulinti savo išmone - ne kitų? Paklausti savęs: jei aš organizuočiau - ar suorganizuočiau geriau? Jei aš daryčiau - ar padaryčiau geriau? Jei aš rašyčiau - ar parašyčiau geriau? Vietoj kritikos - padėti! Vietoj smerkus kitus - pažvelgti į savo vidų ir savo nuopelnus? Ar aš pakankamai dirbau? Ar visuomet kitiems atėjau talkon? Ar pakankamai aukojau? Ar nereikėtų parodyti daugiau meilės ir širdies vietoj rodzius kumštį ar surauktą veidą? Ar ne kilniau prisidėti prie darbo, negu jį kritikuoti?

Atšiauri veiklos taktika - nei kaltę sumažins, nei atsakomybę nuims. Visi esame lygiai atsakingi už ateitį, visai išėivijai kris arba šviesi arba tamsi dėmė už pasiektą arba nepasiektą laisvės idealą, paskutinėje ataskaitoje visiems pastatys vieną pažymį - gerą ar blogą, nes visi esame surišti viena ir nedaloma trispalve, vienu likimu. Visiems aišku, kad pagarbos draugiškumo, susiklausymo ir meilės mūsų tarpe labai nedaug belikę.

Ir pabaigai - dar žodis apie DIRVĄ. Menas puošia žmogų, menas puošia ir laikraštį. Kultūringas redagavimas ilgina laikraščio kelią, stiprina jo idealą ir užtikrina patvaresnę vietą kultūros istorijoje. Dėl to aš, niekieno neprašomas, pranašauju

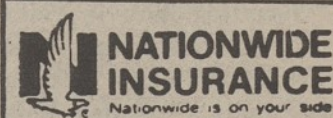
DIRVAI egzistenciją iki paskutinio lietuvių Amerikoje! DIRVA stovi mūsų kultūros avangarde pirmose eilėse. Paskutiniame dešimtmetyje DIRVA pagražėjo turiniu ir stiliumi. Prieš dešimtmetį DIRVA buvo daugiau tautininkiška, o šiandien daugiau tautiška ir patriotiška, daugiau lietuviška, straipsniai visiems artimi, patriotinė idėja ryškesnė, užimta linija Lietuvos laisvinimo byloje visiems lietuviams priimtina, kultūrinis rūpestis neat-silieka nuo politinio. Ar tai DIRVOS leidėjų nuopelnas, ar redaktoriaus Vytauto Gedgaudo, ar stipraus bendradarbių kadro, ar tai novelės konkursų įtaka, per du dešimtmečius praktikus šiaudinėmis žiniomis dengtą stogą ir atidariusi vidų kultūrinės saulės spinduliams - nesiimu spręsti. Iškeliau tik faktą. Greičiausiai visų kombinacija.

Toks DIRVOS pobūdis ir pasikeitimasis ne vien džiugina mus, vyresnius, bet auklėja jaunąją kartą ir visus nuteikia patriotiškai. To dėl smagu DIRVOJE bendradarbiauti, smagu ir bendrauti su DIRVOS rėmėjais ir talkininkais. Linkiu DIRVAI ir toliau eiti ta pačia linkme su nemažesne energija. Dėkui.

Solistas A. Brazis neolitanų šventėje sveikina Dirvos novelės konkurso laureatą rašytoją A. Kairį (dešinėje).

V. A. Račkausko nuotr.

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į OBELENIŲ apdraudos įstaigą — 6181 Mayfield Road, Suite 203, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti ZENONUI arba SAULIUI (216) 442-6810.

Atvirai kalbant apie veiksnus

Pastabos dėl Balio Gaidžiūno straipsnio Dirvoje nr. 41 ir 42

Dr. Kazys Šidlauskas

Š. m. Dirvoj spalio 23 ir 30 d. Balys Gaidžiūnas parašė ilgą straipsnį, pavadintą "Atvirai pasikalbėjime apie mūsų veiksnus".

Mums derėtų atkreipti rimtą dėmesį į p. Gaidžiūno svarstymus, turint galvoj, kad jis buvo vienas iš dalyvių ne tik steigiant VLIKą, bet ir Lietuvių Bendruomenę.

1. Kuris veiksnys vyriausias?

Svarstant šį klausimą, Balys Gaidžiūnas, naudoja labai pragmatišką prie reikalo priėjimą, visai nekreipiant dėmesio į principus. Atrodo, kad rimto reikalo svarstymas, paneigiant principinius klausimus, nebūtų visai tikslus prie to reikalo priėjimas.

Balys Gaidžiūnas tų lietuviškų veiksmų vyresniškumą, nori nustatyti pagal jiems sudedamų aukų sumą, kuri dabar kryptanti į VLIKo pusę, bet galinti pakrypti ir į ALTo pusę. Tai, gi, pagal tokią logiką, ir ALTas galėtų pasidaryti vyriausiu veiksmu.

Jei mes turime tokią betvarę su mūsų veiksniais, tai turi pagrindu būti koks nors netikslus principinis pasitvarkymas, kuriant tuos veiksnus.

Kuomet p. Gaidžiūnas dalyvavo VLIKo kūrime, jam negalėjo būti abejonės, kad tik VLIKas bus vyriausias Lietuvos laisvinimo veiksnys, nežiūrint ar jam teks veikti Lietuvoje, ar už jos ribų.

Kurdamas Lietuvių Bendruomenę, VLIKas norėjo turėti lietuvių kultūros reikalams centrą, kuris rūpintųsi lietuviybės išlaikymu įvairiuose kraštuose, kuriuose buvo anksčiau įsikūrusių lietuvių ir kurių gretas papildė nauji imigrantai iš Vokietijos lietuvių pabėgėlių stovyklų.

Tenka vėl grįžti prie klausimo, kodėl VLIKas prarado vyriausiojo lietuvių išeivijos veiksmo statusą, nežiūrint, kad jis vis tiek tituluolamas kaip "vyriausiasis" Lietuvos laisvinimo byloj veiksnys.

Išeivijos lietuvių veikloj visiems veiksmams Lietuvos išlaisvinimas yra pats pagrindinis reikalas. Veiksmų nesutarimas yra tik dėl tų priemonių, kokiomis siekti to Lietuvos išlaisvinimo. O tų veiksmų nesuderintos pastangos, mums kelia susirūpinimą.

Grįžtant prie principinių klausimų, man vistiek lieka neaišku, kodėl VLIKas nepasiėmė atsakomybės ir dėl lietuviybės išlaikymo

įvairiuose kraštuose, į kuriuos daug lietuvių buvo išemigravę iš Vokietijos.

Balys Gaidžiūnas rašo, kad "kaip dauguma nori, kad būtų vienas veiksnys su atskiroms šakom įvairiems darbams." Ne tik JAV, kaip prelatas Krupavičius pasibijojo, kad Lietuvių Bendruomenei bus sunkus kelias prigyti, bet ir kituose kraštuose su Lietuvių Bendruomenėmis VLIKas turi bėdų.

Gaila, kad VLIKas, kiek man žinoma, neturėjo jokios švietimo Komisijos, kuri būtų apėmusi tą lietuviybės išlaikymo sritį atskiruose kraštuose ir nebūtų buvę reikalo steigti Lietuvių Bendruomenę.

Labai teisingą pastabą daro p. Gaidžiūnas, "Kodėl pasaulinis Bendruomenės centras jau eilę metų būtinai turi būti JAV, o ne Kanadoj, Anglijoj, Australijoj ar Vokietijoj. O gal dar ir kur kitur, ypač kada JAV Bendruomenės centras išrenkamas pajėgesnis už pasaulinį?"

Lietuvių Bendruomenės įvairiuose kraštuose turėtų automatiškai pasidaryti ir VLIKo atstovybėmis tuose kraštuose Lietuvos laisvinimo byloje, bet taip nėra, jos klausio PLB valdybos nurodymų, kuri yra konflikte su VLIKu dėl Lietuvos laisvinimo žygių. Todėl VLIKui tenka steigti tuose kraštuose savo atskiras atstovybes. Atrodo, kad toji PLB ir neturėtų sukkti sau galvos dėl Lietuvos laisvinimo žygių, jei mes tiems reikalams turime VLIKą, kuris yra sukūręs tą PLB, ne tam tikslui, kad ji pakeistų VLIKą, o kad tik rūpintųsi lietuviybės išlaikymo reikalais.

Tas darbų pasidalinimo principas, kiek jis teorijoje atrodė tobulas, praktikos veikloj pasirodė visai netikęs. Latviai ir estai išeivijoje išvengė tokios netikios veiksmų konstrukcijos. Jie turi savo vyriausius organus, kurie rūpinasi visais išeivių reikalais ir nėra trinties tarp jų politinių ir kultūrinių organų veiklos, nes turi bendrą vadovybę.

Sunku suprasti, kodėl su lietuvių išeivių veiksniais taip atsitiko. Reikia manyti, kad tas atskyrimas "politikos" nuo "kultūros" įvyko Fronto Bičiulių principų įtakoje, kurie turėjo tuometiniam VLIKe didele įtaką.

2. Lietuvos Diplomatinė Tarnyba

Kažkaip atsitiko, kad į pagrindinių mūsų veiksmų

tarpą, Balys Gaidžiūnas neįrikiavo Lietuvos Diplomatinės Tarnybos, arba, kaip jis sako, Lietuvos diplomatinės tarnybos likučių. Jis tuos diplomatijos likučius tik prilygina lietuvių tikybiniams susigrupavimams, lietuvių laikraščiams, fondams ir Lietuvos srytinėms organizacijoms.

Manau, kad daug kam turi atrodyti, jog toks Lietuvos Diplomatinės Tarnybos nuvertinimas nėra tikslus. Nežiūrint, kiek tie Lietuvos diplomatinės tarnybos likučiai pasireiškia lietuvių išeivijos veikloje, jie vis tiek pasilieka vieninteliais Lietuvos valstybingumo simbolis, kol VLIKas kada nors išgaus oficialų pripažinimą atstovauti lietuvių tautą.

Straipsnio autorius prisimena VLIKo kovas su tuometiniu Diplomatijos šefu a. a. Stasiu Lozoraičiu, kad VLIKas kovojęs prieš tuos "Kybartų aktus", norėdamas tą šefą įjungti į VLIKą, arba jo poziciją kitaip numarinti.

Tiesa, kad VLIKas bandė velionį Stasį Lozoraitį įjungti į VLIKą, pavedant jam su Lietuvos diplomatais užsienyje, tvarkyti visus VLIKo santykius su kitomis valstybėmis, atsieiti, padaryti jį VLIKo užsienių reikalų tvarkytoju.

Matyti, kad ir velioniui Lozoraičiui, kuris buvo prityręs politikas, toks pasitvarkymas atrodė racionalus, nes jis buvo sutikęs, tik vėliau atsimetė. Dabar, atrodo, kad mes galime tik apgailestauti dėl tokio Lozoraičio atsimetimo nuo to susitarimo.

Atrodo, kad tuomet VLIK neturėjo jokių pretenzijų numarinti Lietuvos Diplomatinę Tarnybą, o tik jos narius, atstovaujančius Lietuvos Respubliką, padaryti ir neoficialiais VLIKo atstovais. Aišku, kad tą kvalifikaciją, atstovauti Lietuvos Respubliką, ne VLIKas jiems buvo suteikęs ir VLIKas negalėjo jiems jos atimti. Jei velionis Stasys Lozoraitis būtų pasidaręs VLIKo užsienių reikalų vadovu, būtų išvengta kelio metų trynimosi tarp VLIKo ir Lietuvos diplomatinių atstovų. Reikia džiaugtis, kad po kelių dešimtmečių Lietuvos diplomatų ryšiai su VLIKu yra išsilyginę ir abi institucijos palaiko glaudų bendradarbiavimą.

Tenka grįžti prie auto-riaus paminėtų "Kybartų aktų", kurie labiausiai bus užkliuvę tuometinėms VLIKo vadovybės žmo-

nėms. Šia proga noriu tik paminėti, kad panašių aktų nėra turėję nei Latvijos nei Estijos diplomatinės tarnybos užsienyje, kuomet jų valstybės buvo Sovietų Sąjungos pavergtos. O vis

tiesk tų latvių ir estų diplomatinių tarnybų statusas pasiliko toks pats kaip ir lietuvių užsienio valstybėse, kurios nepripažino Pabaltijo valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą.

DEVENIŲ KULTŪROS FONDO LEIDINIAI

1. Jūratė Statkutė de Rosales — BALTŲ KALBOS BRUOŽAI IBERŲ PUSIASALYJE, \$15.00.
2. Motiejus Karaša — GYVENIMO SŪKURIUOSE, \$15.00.
3. Jokūbas Dagys — SCULPTURES (meno albumas), \$30.00.
4. J. Andrius — LIETUVOS ŽEMELAPIS, \$6.65.
5. Viktoras Karosas — LIETUVOS RYŠYS SU AMERIKA, \$5.00.

Užsiakymus siųsti: Devenų kultūros fondas, P. O. Box 10782, St. Petersburg, Fl. 33733, U.S.A.

15 DIENŲ KELIONĖ, 10 DIENŲ LIETUVOJ

LIETUVA IR SUOMIJA

Kellonė 126: Naujų Metų sutikimas. Gruodžio 26 - sausio 9 — \$1,499. Vilniuj 10 dienų, Kaune 2, Helsinky 2. Finnair iš JFK.

Dėl brošiūros ir daugiau informacijos kreiptis:

BALTIC TOURS

293 AUBURN ST.

NEWTON, MA 02166

(617) 965-8080 arba (617) 969-1190

BALTIC TOURS tvarko:

giminių išskvėtimo dokumentus
nuperkam automobilius, kooperatinius butus ir kitas
dovanas gliminėm Lietuvoje
tarpininkaujam palikimų sutvarkyme

Puikiausius kailius rasite

Chicagoje pas vienintelį lietuvių kailininką

NORMANĄ BURŠTEINĄ

185 N. WABASH AVE. CHICAGO, ILL. 60601

Tel. krautuvės (312) 263-5826; namų (312) 677-8489.

LIETUVIAI VIENOJE...

(Atkelta iš 1 psl.)

kalbėjo ir atsakinėjo į spaudos atstovų klausimus. Kun. J. Prunskis užklausė kada bus keliamas Pabaltiečių klausimas? Gautas atsakymas, kad tikrai jis bus iškeltas.

12 val. įvyko demonstracijos. Jose dalyvavo estai, latviai, lietuviai ir svečiai apie 2000 asmenų, nešdami vėliavas, plakatus, vėliavėles. Moterys ir mergaitės bei jauni vyrai (Vasario 16 gimnazijos mokiniai) pasiūšę tautiniais rūbais davė eisenai spalvingą vaizdą. Eiseną žygiavo VIENOS miesto centrine gatve. Aikštėje netoli katedros įvyko mitingas. Šių demonstracijų vedėjas Algis Klimaitis prabilo į didžiulę minią, pakvietė Pasaulio Pabaltiečių Santalkos pirmininką dr. Kazį Bobelį tarti žodį (kalbėjo vokiškai). Po jo kalbos buvo iškviestas švedijos buv. ministerio pirm. pav. Ber Alhmark ir Prancūzijos parlamento narys Dalliet, Krikščionių Demokratų Frakcijos parlamente pirmininkas.

Po kalbų Vasario 16 gimnazijos mokiniai pašoko tautinius šokius. Jiems grojo pačių gimnazistų orkestras. Po jų pasirodymo sekė latvių ir estų tautiniai šokiai.

Po demonstracijų visi estai, latviai ir lietuviai ėjo į Vienos šv. Stepono katedrą bendrom pamaldoms. Šias pamaldas atnašavo 7 kunigai (estų, latvių, lietuvių, austrų), maldas skaitė mergaitės pasiūšusios tautiniai rūbais.

Pamaldomis buvo baigtos demonstracijos.

Demonstracijų eiseną buvo VIENOS televizijų sto-

čių filmuojamos. Vakare TV pranešimuose buvo parodyta demonstracija ir tautinių šokių šokėjai.

NGO ATSTOVŲ PRIĖMIMAS JAV AMBASADOJE

Puošniose JAV Ambasadose Vienoje pobūvių patalpose lapkričio 5 d. JAV ambasadorius Warren Zimmerman su ponia priėmė apie pusantro šimto organizacijų atstovų, kurie dalyvauja trečiame Helsinkio susitarimų visumos peržiūros suvažiavime, Vienoje, Austrijoje.

Dalyvių tarpe buvo neseniai iš TSRS išleistas Juri Orlovas, Ginzburgas, ir kiti. Priėmime dalyvavo dr. ir ponias Bobeliai, kun. dr. J. Prunskis, G. Damuštė, VLIKo valdybos nariai: dr. J. Stiklorius, dr. D. Krivickas, dr. E. Armanienė, V. Jokūbaitis, L. Grinius, M. Samatienė.

Vėliau į pobūvį atėjus JAV Valstybės sekretorius George P. Shultz susirinkusiems pabrėžė kad JAV neatsisakys 1975 metais pasirašyto Helsinkio Akto ir niekad neatsisakys ginti žmogaus teisių. Jo žodžiais, Helsinkio sutartis yra tiek pat svarbi kiek kitos tarptautinės sutartys. Pasirašyta Helsinkio sutartis privola būti visų vykdoma. Jos pilno vykdymo JAV ir sieks.

Su dalyvavusia lietuvių grupe susipažino ir dr. Lisa Maria Tender, JAV delegacijos Vienoje egzekutyvė sekretorė. Paprašyta konferencijos metu kiek galima paremti Lietuvos reikalą, dr. Tender atsakė, kad jos motina, lietuvė, Bronė Budreikienė - Tender, jai

Vasario 16 gimnazijos mokiniai demonstracijoje. Vėliavą neša Vasario 16 gimnazijos mokinys. Toliau eina dr. K. Bobelis, Dalliet ir Alhmark.

dažnai tai primena.

Shultz'ui apleidžiant salę M. Samatienė prisegė jam ant atlapo mažą lietuvišką trispalvę. (ELTA)

MALDOS PUSVALANDIS...

JAV Jaunimo Sąjungos Washingtono skyrius organizuoja Maldos pusvalandį, pirmadienį, gruodžio 1, 1986, netoli Sovietų Ambasadų. Demonstracijos tikslas:

- 1) Prisiminti Lietuvių Helsinkio Grupės 10 metų spaudos konferencijos sukaktį, kuri įvyko Yuri Orlov bute, Maskvoje, 1976 m. gruodžio 1 d.;
- 2) Atkreipti dėmesį į BALIO GAJAUSKO ir VIKTORO PETKAUS dabartinę padėtį sovietų kalėjimuose.
- 3) Paminėti Lietuvių Helsinkio Grupės 10

metų įkūrimo sukaktį (1976 m. lapkričio mėn. 25 d.).

Prof. Tomas Venclova, vienas iš pirmųjų Helsinkio Grupės narių, yra pakviestas ir planuoja dalyvauti šioje demonstracijoje. JAV Helsinkio Komisijos pirmininkas kongresmanas Steiny H. Hoyer (MD-D) taip pat pakviestas dalyvauti.

Prieš dešimt metų Maskvoje, TOMAS VENCLOVA kartu su VIKTORU PETKUM, ETIAN FINKELSTEIN, KUNIGU KAROLI GARUCKU ir ONA LUKAUSKAITE - POSKIE - NE suorganizavo Lietuvių Helsinkio Grupės pirmąją spaudos konferenciją. Grupės tikslas buvo sekti Helsinkio sutarimo punktus liečiančius žmogaus teisių laikymąsi okupuotoje Lietuvoje.

Kaip žinoma, Sovietų santvarka galutinai sutriuškino šią lietuvių grupę. Bet kai kuriems buvo leista emi-

gruoti į Vakarus. Etian Finkelstein dabar gyvena Izraelyje. Tomas Venclova dėsto literatūrą Yale Universitete. Kitų grupės narių likimas nebuvo toks laimingas. Kai kurie buvo KGB, įkalinti vergų darbo stovyklose, kalėjimuose ir galutinai mirė. Balys Gajauskas ir Viktoras Petkus dar tebesilpsta Sovietų kalėjimuose.

ALDONOS STEMPUŽIENĖS KONCERTAS

LB San Francisco apylinkės valdyba ruošia koncertą lapkričio 26 d. 2 val. p. International House salėje, Berkeley, Cal. Programą atliks Aldona Stempužienė, pianu palydint Barbarai Klonowski.

Įėjimas auka 10 dol. Studentams — 5 dol. Valdyba maloniai kviečia visus apylinkės lietuvius pasinaudoti reta proga išklausti žymios solistės koncertą.

Laiptai į save

Anatolijus Kairys

(7)

Dirvos 1986 m. konkurse premijuota novelė

Mandagiai atsisveikinau. Kokiu tikslu buvau iškviestas — taip ir nesužinojau. Padariau išvadą jau išėjęs — Olga Markova mane įskundė. Visai nesistebėjau.

Po dviejų dienų atsiradau "Sidabrinių kailių" namuose. Šiuose namuose aš išgyvenau aštuonerius metus — nuo dvylikos iki dvidešimties. Kodėl šie namai vadinami "Sidabrinių kailių" namais, mes nežinojome. Istorinė paslaptis. Iš tikrųjų tai buvo moksleivių bendrabutis. Nepasikeitęs, tik labiau apšepęs, reikalingas taisymsio iš oro ir iš vidaus. Vedėja Aldona Gudienė, pusamžė moteris, taip pat nustebo, paprašius man asmeniškų žinių ar bet kokios atestacijos nuorašo, man ypač rūpėjo metrika. Parodžiau darbo pažymėjimą, pasakiau, kad esu archeologas — darys išpūdį, pagalvojau. Jokio. Visi dokumentai esą išgabenti į... Nepasakė kur. Vis tik, tyčia ar netyčia, išdavė adresą, tai yra prieglaudą, iš kurios buvau čia atkeltas. To man tereikėjo.

Atsisveikindamas ėmiau ir paklausiau, kodėl moksleivių bendrabutis pravardžiuojamas "Sidabrinių kailių" vardu. Gudienė juokėsi springdama, matyt jai patiko mano susidomėjimas.

— Todėl, — pakėlė galvą vedėja, — kad čia iš sidabrinių žvėriukų padaromi žmogiukai.

— Vaikai? — aš nesupratau.

— Buočių. Buržuazinių nacionalistų ir liaudies priešų vaikai. Jų tėvai buvo turtingi dvarininkai, prekybininkai, išnaudotojai, kapitalistai... Motinos vaikščiojo pasidabinusios sidabrinių lapių, o tėvai sidabrinių vilkų kailiais. Tarybinė valdžia tokius suvaržė, privertė atsilyginti liaudžiai už padarytas skriaudas, o jų vaikus suvarė į jiems skirtus namus. Tai ir praminė. Buvau griežta. Su žvėriukais kitaip — pražūsi! Iš tokių išauga tvarkos ardytojai, neramumų kėlėjai, triukšmingi sportininkai. O kartkartėmis juos susemia gatvėse ir pasodina į šaltą kambarį atvėsti. Tai gerai.

Ji atsigėrė vandens.

— Ir tu, draugas Vismantai, buvai išdykęs. Pirmais metais aš tavo vieną ranką laikiau parišusi už nugaros.

— Ir už ką? — šuktelejau.

— Su kastuvėliu vaikščiojai po kiemą, kasinėjai, sugadinai pasivaikščiojimo takelius. Buvau priversta vieną ranką priišti, o nakčiai duoti piliulį.

— Piliulį? — Kažkas suvirpėjo mano

krūtinėje. — Kokių?

— Nervus raminančių vaistų, miego piliulį... — Gudienė išraudo. — Po dviejų metų tau praėjo noras kapstytis smėly.

Aš nieko nežinojau ir nieko neprisiminiau. Vaistai ir piliulės — nauja sala. Juos davė neramuoliams, nuolat reikalaujantiems pasimatymo su tėvu ar motina, kurių seniai nebebuvo. Gulagai — žinojau kur, bet kad į ten vežami žmonės prievarta — nežinojau. Suvaržyti — reiškia papeikti, natūralu, nieko įtartina. Sibiras — prailgintos atostogos už nuopelnus didžiajai tėvynei. Našlaitis — tėvas pametė, motina išsižadėjo — užmirškite. Taip aiškino, taip mokė. Aš, kaip ir visi kiti, buvau auklėjamas marksistiniame inkubatoriuje, atskirtas nuo išorinio pasaulio, žinojau vien tai, ką man leido žinoti. Totalinė izoliacija padarė iš manęs totalinį ignorantą, ilgainiui suparalyžavusį mano interesą politiniams gladiatoriams.

Pažvelgęs į lubas ir grindis, tuoj prisiminiau — tai buvo chruščiovinis laiko skirsnis. Kuo gilyn, tuo minkštyt. Žemė praskydusi, nelaiko svorio, skęsti ir grimsti, nėra pagrindo. Iš visų angų sunkiasi vanduo, labai nešvarus, kraštai slenka ir plauna buvusių laikų užtvartas. Kalkių sluoksnyje pasirodė kaulų nuolaužos, bet kažkas greit užmaskavo, nes kaltė buvo ne archeologų. Tenka užmiršti — mes irgi ne šventieji! Nuo išsamesnių kasinėjimų susilaikyta iki naujo posėdžio.

(Bus daugiau)

Nereikalingas energijos eikvojimas

Aurelija Balašaitienė

Kaip graudu, kad Lietuvos krikšto jubiliejus iš mūsų visuomenės reikalauja, ne vien piniginės paramos, ir oraus dvasinio pasiruošimo, tinkamo tokiai šventei, bet įtemptos kovos už LIETUVIŠKAS TEISES. Toji kova atsidūrė mūsų spaudos arenoje, tačiau joje nedalyvauja tie, kurie yra šaukiami į kovą. Jubiliejaus rengimo komitetas, diktatūriškai ir be jokio dėmesio į viešą opinią, daro savo pasiruošimus, iš naujo atnaujindamas Liublino unijos tragediją, ignoruodamas LIETUVOS KRIKŠČIONYBES reikšmę, per kitus asmenis veda pro-lenkišką apologetiką, paversdamas tą šventę mūsų nuolankumo lenkams manifestacija.

Kaip savo straipsnyje minėjo Juozas Žygas (Dirva — 43 Nr.), kad Lietuvoje jubiliejus pagaliau bus švenčiamas Vilniuje, ne Kaune, reikalauja paaiškinimo. Sunku patikėti, kad Maskva būtų kreipusi dėmesį į laisvojo pasaulio lietuvių pageidavimus. Nenoromis peršasi išvada, kad pirmasis pasiūlymas jubiliejų švesti Kaune kilo iš Vatikano lenkiškos dvasiškijos sluoksnių. Jei mūsų dvasiškija turėjo tame reikale įtakos, tai būtų patartina tą pranešti visuomenei ir tuo sustiprinti labai pašlijusį pasitikėjimą jos lietuviškumu.

Juozas Gailius, Tėviškės žiburiuose iškėlęs būsimo palaimintojo Jurgio Matulaičio vardo klausimą, sukėlė tikrą audrą, ir tuo klausimu jau net keliuose laikraščiuose (Drauge ir Darbininke) pasirodė J. Vaišnoros, MCI straipsnis, ginantis jo pavardės sulenkkinimą, nežiūrint originaliose gimimo ir krikšto metrikose teisėtos pavardės "Matulaitis". Po ilgų išvedžiojimų ir pamokymų apie pavardžių kaitaliojimą, straipsnio autorius pagaliau siūlo, kad būsimas palaimintasis turėtų būti žinomas DVIEM PAVARDĖM — Matulaitis - Matulewicz. Ilgas išvedžiojimas apie pavardžių keitimo istoriją priminė pamoką nemokšoms.

Ir vėl su gilia širdgėla norisi paklausti, kodėl mūsų dvasiškijos atstovai, prabildami mūsų spaudoje Krikšto jubiliejaus klausimu, atsiliepia tik tada, kada randa ar išranda motyvus GINTI LENKIŠKAS POZICIJAS IR PRETENZIJAS? Tai jau nebe pasitarimas, kaip švesti tas iškilmės, bet primetimas pasiduoti niekada nesibaigiančiai lenkų įtakai mūsų tautoje net ir toli už tėvynės ribų. Kur mūsų tautiška ambicija ir pasididžiavimas, apie kurį

nevengia įvairiomis progomis kalbėti ir mūsų dvasiškija? Kodėl nepagerbiami mūsų autoriai, ir pinigai leidžiami svetimtaučių leidiniams? Kodėl primygtinai rodome savo menkystę visam pasauliui, įrodydami, kad neturime savo tarpe religinėmis temomis rašytojų? Lietuvoje mūsų tauta kovoja prieš rusifikaciją, o laisvajame pasaulyje jau esame priversti kovoti prieš polonizaciją, nuo kurios pavojaus net ir laisvame pasaulyje pabėgti negalime.

Grįžtant prie jubiliejaus datos pakeitimo iš tragiškos birželio 14 dienos į priimtina birželio 28 dieną... Aiškinama, kad nutarta švesti jubiliejų tą pačią dieną, Lietuvoje... O kas buvo nusprendęs pirmąją datą, kurios paskelbimas buvo užgaunantis daugelio lietuvių širdis? Jei rengėjams pavyko tą datą pakeisti, neieškant netiesioginių motyvų, tai būtų buvę kilnu ir krikščioniška prisipažinti, kad buvusi padaryta klaida ir padėtos pastangos ją atitaisyti. Esu tikra, kad lenkams ar italams dvasiškiams Vatikane ir Romoje baisiųjų birželio išvežimų data tėra menkai žinoma ir jiems neturi jokios reikšmės. Čia ir vėl tektų kaltinti lietuvių iniciatorius, kurie net neturėjo drąsos, vedant pradinius pasitarimus, pareikšti, kad birželio 14 data negali būti džiaugsmingos sukakties minėjimo data.

O vistiek norėtusi, kad didžioji mūsų energijos dalis eitų į pozityvią veiklą: kūrybinį elementą, tinkamos literatūros paruošimą, visuomenėje pozityvios nuotaikos sukėlimą. Tamsus lenkiškumo šešėlis, taip nemelantai į mus atėjęs per krikščionybę, temdo nuotaką ir mažina entuziazmą. Privačiai kalbant subuviuose, tik užvedus jubiliejaus temą, skrieja žiežirbos rengėjų adresų ir priekaištai už jų visišką spaudos ir viešosios opinijos ignoravimą. Skaudžiausia priežastis yra toji, kad tiek Vilniaus arkivyskupijos, tiek kardinolo, tiek Matulaičio pavardės klausimas yra ne Maskvos, bet Vatikano rankose, kur negalima paneigti lenkiškos įtakos, peržengiančias bet kokias moralinės kompetencijos ribas. Nemanau, kad nermalu ir nekrikščioniška yra kovoti už savo palaimintojo teisingą vardo rašymą ar prašyti Lietuvai kardinolo — tai privilegija, kuria jau seniai naudojasi ir puslaukinės Afrikos tautelės. "Marijos žemė" neturi savo autonominės bažnytinės provincijos, o sostinės dva-

siškija yra pajungta Lenkijos bažnytinei hierarchijai. Čia jau Maskvos kaltinti negalima...

Tik prisiminkime kitus jubiliejinius metus, kaip pav. "Aušros", "Jaunimo" ar "Maironio" ar "Šv. Kazimiero" 500 metų jubiliejų. Tai kiekvieną kartą buvo didelio dvasinio pakilimo, tautinio ar religinio renensanso metai, kada kiekvienas lietuvis galėjo didžiuliu savo laimėjimais ar praeities darbais ir, iškėlęs galvą, su rimtimi ir džiaugsmu dalyvauti pamaldose, operose ir minėjimuose. Dabar atrodo, kad ateinantieji jubiliejiniai metai turės eiti lenkų pagerbimo ir nuolaidų ženkle, sutinkant su visais vardu kraipymais, su nuolankiu "palankumo" apraiškų ieškojimu, nieko nelaimėjus nei Lietuvai, nei jos tikintiesiems, kurių didvyriška dvasia laukia bent vieno kilnaus mosto iš savo laisvėje gyvenančių, bet kovoti atsisakančių tautiečių. Mes esame jų vienintelis moralinis ramstis, todėl neturime teisės, neieškodami pasiteisinimų, leisti diktuojami, mums numetus kelis malonius žodžius ir leidus gražiai šv. Petro bazilikoje pasimelsti. Kaip "Pasaulio Lietuvio" spalio mėn. pirmame puslapyje yra teisingai parašyta: "Pasitenkinti nors ir pačiom iškilingiausiomis pamaldomis Romoje neužtenka... Mažareikšmis pasidarytų sukakties minėjimas, jeigu mes bent kiek nelaimėtumėm". Didžiosios Vakarų demokratijos viešai nepripažįsta Pabaltijo aneksijos, tai kodėl Vatikanas, taip vadinama nepolitinė valstybė, negali sekti jų pavyzdžiu? O mūsų nieko neveikimas skaudžiai nuvilia mūsų tautiečių viltis.

Krikščionybė mūsų tautą atvedė į Vakarus ir tapo mūsų tautos kultūros svarbiu elementu, kuris, laikui bėgant, įgijo specifinį lietuvišką pobūdį — apeigos, tradicijos, giesmės, atlaidai ir visos krikščioniškos šventės sukrovė didelį kultūrinį turtą. Lietuviškos krikščionybės dvasioje mes tą jubiliejų galime labai sėkmingai švesti, bet neturime teisės jo žaloti mums primetama svetima įtaka. Tebūnie mūsų rengėjų energija nukreipta ir sukoncentruota į mūsų teisių pripažinimą Katalikų Bažnyčios istorijoje, neleidžiant jos iškreipti su tikslus pataikauti mūsų kaimynų patriotiniams jausmams. Ir mes būkime patriotai, o dėl to nebūsime menkesni katalikai, tik gal oresni ir daugiau verti pagarbos.

■ laiškai Dirvai

NEŠVARI NETEISYBĖ

Aš tik prieš pora dienų gavau Dirvą Nr. 35 (rugsėjo 11 d.) ir labai nustebau skaitydamas "Laišką iš Anglijos" pasirašytą p. Kasparo.

Gyvenu Anglijoje jau virš 50 metų ir aktyviai dalyvauju mūsų bendruomenės veikloje. Tačiau per tiek metų man neteko sutikti lietuvių, kuris kaip p. Kasparas teigia, būtų "prolenkiškai nusiteikęs". Gal p. Kasparas maišosi tokių žmonių tarpe ir apie tai daugiau žino. Tačiau jo laiške paminėti "faktai" yra jo paties vaizduotės išdava.

Aš esu pirmasis Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos pirmininkas ir dabar jos garbės narys, tad nuolatos susitinku su DBLS veikėjais ir vadovaujančiais organais. Todėl žinau apie DBLS darbą ir veiklą. Dar nuo a. a. ministerio Balučio laikų, pagal jo pasiūlytą veiklos kryptį, DBLS dalyvauja visose Rytų Europos tautų organizacijose. Čia ilgą laiką veikė Pavergtų Europos Tautų (ACEN) skyrius, dabar tą darbą tęsia "European Liason Group" ir žinoma, ten greta vengrų, čekų, baltų, dalyvauja ir lenkų atstovai. Ten siunčiami ir DBLS žmonės. Žinoma, lenkai būdami skaitlingiausia Rytų Europos tauta, sugeba daugiau pasireikšti, bet dabartinis jos pirmininkas yra ne lenkas, o jugoslavas. Mūsų krašto Nepriklausomybės sukurtuvų proga yra ruošiami koncertai ar priėmimai į kuriuos DBLS kviečia visų Rytų Europos tautų atstovus, žinoma ir lenkus. Mus irgi panašiomis

progomis kviečia kitos tautos. Gi ir pas jus JAV toks bendradarbiavimas yra palaikomas su visomis etninėmis grupėmis, įskaitant ir lenkus.

Kiek tai liečia Lietuvių Sodybą, čia vėl p. Kasparas tendencingai "informuoja" Dirvos skaitytojus. Anais laikais, kad mūsų kolonija buvo didesnė, daugumas lietuvių atostogaudavo Sodyboje. Tada lenkams ten vietos nebuvo. Bet kai didelė dalis lietuvių emigravo į JAV, Kanadą ar Australiją, lietuviai nesugebėjo užpildyti visų kambarių. Todėl komerciniais sumetimais Sodybos vedėjai nuomoja kambarius lenkų ir kitų tautybių žmonėms.

P. Kasparo kaltinimas, kad Europos Lietuvio kolegiją sudaro "prolenkiškieji žmonės" nešvari neteisybė. Be pačio redaktoriaus du tos komisijos nariai, yra po keletą metų buvę D. B. L. S. pirmininkais išrinkti dauguma balsų, per DBLS metinį atstovų suvažiavimą. Tada, pagal p. Kasparą, toji "tylioji dauguma" lietuvių šiame krašte irgi yra prolenkiška!

Didžiosios Britanijos lietuvių kolonija a. a. ministerio Balučio inspiruota, jau per daugel metų sugebėjo išlaikyti tautinę vienybę. Ji pozityviai, kiek sąlygos leidžia, dirba tiek su VLIKu, tiek su PLB ir kur reikia bendradarbiauja su kitomis tautomis. Tačiau turime keletą atskalūnų, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių nenori prie bendro darbo prisidėti.

Petras Varkala
Didžioji Britanija

REMKIME TAUTOS FONDA

nes tik nuo mūsų priklauso kiek esame pajėgūs ginti ok. Lietuvos bylą laisvajame pasaulyje.

Neužmirškime LIETUVOS LAISVĖS IŽDO pagerbdami savo artimųjų atmintį ar tvarkydami savo palikimų reikalus.

Jūsų auka TAUTOS FONDUI paremia ELTA biuletenių leidimą 6 kalbomis ir padeda skleisti informaciją apie tikrą padėtį ok. Lietuvoje.

Visos aukos atleidžiamos nuo federalinių mokesčių

TAUTOS FONDAS
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, INC.

P. O. Box 21073
Woodhaven, N. Y. 11421

JEI JŪMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Cleveland telef. (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SAŽININGAI. Dengiame stogus apartamentams, Hot roofs. Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius, dedame po stogu kablius kontroliavimui ledo užsikimšimo. Taip pat atliekam dailidės darbus.

MARTINS ir GUNARS KAULINS Lakewood, Ohio

Australijos 'Svajonės' į Ameriką

Antanas Laukaitis

Australijos lietuviškasis jaunimas gyvena savo darbų pasisekime kaip kad gal niekada iki šiol. Dirba visi ir visuose miestuose. Žiūrėk, tai madų parodos, tai scenos pasirodymai, tai su dideliu pasisekimu praėjusi melbourniškių komiška "muilo" opera "Telekrizė" ir, tur būt, pats garsiausias pasirodymas buvo Melbourn "Svajonės".

Trys jaunos, talentingos, jau neskaitant kad gražios, merginos dainininkės: Virginija Bruožytė, Birutė Kymantienė ir Zita Prašmutaitė, ne tik kad sužavėjo visus Australijos lietuvius, bet savomis, taip puikiai išpildytomis dainomis, jos tiesiog užbūrė tiek jaunus, tiek ir vyresnius. Su skirtingais koncertais jos jau du kartus apkeliaavo visas didesnes Australijos lietuviškas kolonijas. Klaušiasui aš, klausėsi ir daugumas sydnėjiškių pilnai užpildytoje Sydnėjaus Lietuvių Klubo salėje. Ir abu kartus, kaip ir kituose miestuose, mes buvome sužavėti ir plojom, plojom, kol tur būt ir merginos pavargo, ir mūsų delnai raudoni pasidarė. Buvo puiku.

Kai Australijos Jaunimo Sąjungai buvo patikėta ruošti 1987-ųjų metų VI-ji Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą, tai tuoj pat ir prasidėjo pagrindinis ruošos darbas — pinigų telkimas, nes tik su gera finansine parama ir kongreso pasisekimas yra garantuotas. Į šį darbą tuoj pat įsijungė ir šios trys jaunos Melbourn dainininkės, sudarė naują dainos vienetą "Svajones". Jų tikslas: Su lietuviška daina — į lietuvių širdis. Jos tuoj pat įsijungė į Jaunimo Kongreso darbą ir finansinę talką, per dainą pristatydamos šį kongresą ne tik Australijos bendruomenei, bet dabar ir Amerikos bei Kanados lietuviams. Jos, kaip ir kitas mūsų jaunimas yra mūsų ateitis ir mūsų lietuviškasis išsilikymas karštoje ir taip greitai viską tarpinančioje, Australijos aplinkoje, tą patį perduodant ir kitam pasaulio jaunimui.

"Svajonės", po didelio darbo, savo pirmuosius

žingsnius žengė 1985 metų pradžioje Melbourn. Ir nuo to laiko jos padarė didžiulę pažangą, išleisdamos plokštelę, duodamos daug gerų koncertų ir šiandien yra kone pakeliui į Ameriką ir Kanadą. Jų grupę sudaro trys dainininkės, tai: Virginija Bruožytė, stiprus lyrinis sopranas, šių metų rugpjūčio pabaigoje baigusi Melbourno Universiteto Muzikos Konservatoriją. Savo baiginiame egzaminų koncerte, perpildytoje auditorijoje ji išpildė lotynų kalba sunkų Mozarto kūrinį "Exsultate et Jubilate". Tai buvo tas pats kūrinys, kuris buvo išpildytas Londono Westminster katedroje garsios anglų dainininkės per princo Andrew ir jo žmonos Sarah vestuvės. Virginija ši sunkų dalyką, pritariant pilnam kameriniam orkestrui, išpildė labai gerai ir buvo palydėta triukšmingais plojimais. Po egzaminų ji gavo "solistės" titulą.

Prie Virginijos puikaus soprano labai gražiai derinasi ir puikiai pritampa Birutės Kymantienės mezzosopranas ir Zitės Prašmutaitės altas, kuri yra ir "Svajonių" pianistė. Šio vieneto koordinatorė yra Aldona Butkutė, žinoma mūsų jaunimo ir Bendruomenės veikėja, lietuviško teatro viena iš vadovių ir su pilna lietuviška "dūšia" dirbanti Jaunimo Kongreso geram pasisekimui. Muzikinės direktorės yra Dainos Sanbūrio dirigentė Danutė Levickienė, kurios vadovaujamas Melbourn Dainos Sanbūris su labai dideliu pasisekimu prieš pora metų gastroliaavo Amerikoje ir Kanadoje ir Birutė Prašmutaitė, jaunoji muzikė ir taip pat sanbūrio dirigentė.

Kartu su "Svajonėmis" į Ameriką išvyksta ir būsimojo Jaunimo Kongreso organizacinio komiteto pirmininkas Henrikas Antanaitis. Australijos lietuviai ši jauną vyrą, iš profesijos esantį pramonės psichologą, gerai pažįsta. Lietuviškoje veikloje jis yra pasižymėjęs labai daug kur. Atsimena jį ir daug Amerikos skautų, dalyvavusių VI-je skautų Tautinėje Stovyklo-

je Australijoje, kur šis skautininkas buvo stovyklos vadovas. Dalyvavo ir organizavo jis Australijos jaunimą I-ji ir II-ji P. L. J. Kongresą, šoko ir vadovavo tautiniams šokiams ir daug kur kitur. Jo, kaip ir "Svajonių" tikslas Amerikoje ir Kanadoje yra per lietuvišką dainą ne tik parodyti, kad Kengūrų krašto jaunimas žavingai dainuoja, bet tuo pačiu ir skleisti Jaunimo Kongreso lietuviškąją idėją, kad kuo daugiau laisvojo pasaulio jaunimo atsilankytų į būsimą kongresą Australijoje. Po Amerikos jis aplankys ir Pietų Ameriką.

Prieš pradėdant šį sunkų darbą, Australijos lietuviškasis jaunimas, buvusioje Tautos šventės dienoje, paskelbė savo tikslą — išlaikyti lietuviškumą ir jungti visus lietuvius kovoje už Lietuvos nepriklausomybę. Jie dirba ir tikrai to siekia.

Australijos jaunimas nuširdžiai kviečia visus Amerikos ir Kanados lietuvius kuo skaitlingiau dalyvauti mūsų lietuviškuju australiečių ambasadorių būsimuose koncertuose, kai jos dainuos paskiruose miestuose. Aš pilnai tikiu, kad kai jos taip sužavėjo mus, tai jos neapvils ir Amerikos bei Kanados, parodydamos lietuviškos dainos grožį ir mūsų jaunimo pasiryžimą sujungti pasaulio jaunimą 1987-ųjų metų kongreso metu Australijoje.

Prieš išvykdamas "Svajonių" dainininkės prašė spaudoje pareikšti, kad jos nori kuo daugiau išjudinti Amerikos ir Kanados lietuvių bei jaunimą, kad jie ne vien tik remtų savąjį jaunimą, bet taip pat susidomėtų ir patys atvykti į Australiją. Jos mielu noru duos paskutines informacijas apie kongresą ir bus pasiruošę apie tai kalbėti oficialiuose ir neoficialiuose subuviuose.

Laimingos ir sėkmingos kelionės mūsų trims puikioms "Svajonių" dainininkėms ir Organizacinio Komiteto vadovui Henrikui Antanaičiui. Palikdami australiškąją vasarą ir vykdami į šaltąją Amerikos žiemą, su gražiąja lietuviška dai-

Australijos lietuvių dainos vienetas "Svajonė". Prieky Virginija Bruožytė. Stovi Birutė Kymantienė ir Zita Prašmutaitė. Jos koncertuos Amerikoje ir Kanadoje.

na, nuvežkite ir mūsų varsiškos lietuviškos šilumos, kad ji uždegtų ir didelį lietuviškos meilės aukurą Amerikoje ir Kanadoje, sujungiant mūsų Vakarų pasaulio jaunimą VI-jo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso metu Australijoje.

"Svajonių" programa Amerikoje ir Kanadoje

Pirmasis koncertas įvyks Hartford mieste lapkričio 29 dieną (šeštadienį), sekantis lapkričio 30 dieną (sekmadienį) New Yorke. Iš čia skrendama į Torontą ir čia koncertas įvyks gruodžio 6 dieną (šeštadienį) ir gruodžio 7 dieną (sekmadienį) koncertuos Montrealyje. Koncertas Clevelande gruodžio 13 dieną (šeštadienį), Chicagoje — gruodžio 14 dieną (sekmadienį), St. Petersburgu gruodžio 17 dieną (trečiadienį), Baltimorėje gruodžio 20 dieną (šeštadienį), Bostone gruodžio 21 d. (sekmadienį).

Los Angeles sausio 3 d. (šeštadienį). Kalėdų šventės tarp gruodžio 24 ir 30 dienų dainininkės praleis Chicagoje. Be šių koncertų gali būti ir kitų, kaip Detroito ir kitose mažesnėse vietovėse. Tas bus nustatyta pačioje Amerikoje. Į Ameriką "Svajonės" atskrenda lapkričio 22-23 dienomis ir iki 27-tos bus Los Angeles mieste.

H. Antanaičio maršrutas po Kanados yra kitoks ir jis lankysis Caracas, Sao Paulo, Buenos Aires, Santiago ir kituose miestuose.

• PATRIA prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

MATAS REALTORS

505 EAST 185 ST., EUCLID, OHIO 44119
(216) 486-2530

RITA MATAS — Broker — G.R.I. — C.R.A.
Adv. VYTAS MATAS — teisinis patarėjas

JONAS DUNDURAS, adv. RAMON FOLTZ,
ROMA MAJOROVAS, ALGIS MATAS, PETRAS
MATAS, PATRICIA SAJOVEC, DALIA
ŠIRVAITIS, adv. HOWARD TURNER.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

BOSTONO LIETUVIAI

BRONYS RAILA ATVYKSTA Į BOSTONĄ

Prieš keletą savaičių pasirodė nauja Bronio Railos knyga "Tave mylėti tegalima iš tolo", radijo prakalbos Lietuvą 1983-1985 m. Tai jau trečiasis to pobūdžio ir to žanro mūsų populiaraus publicisto veikalas, kaip ir ankstesnieji — švytintis erudicija, keliamų klausimų aktualumu, poleminės logikos ir rašytojo temperamento ugnim.

Bostono lietuvius su naująja Br. Railos knyga "Tave mylėti tegalima iš tolo" rengiasi supažindinti Radijo valanda Laisvės varpas, tiksliau kalbant — tos valandos vedėjas Petras Viščinis. Jis pats Bostono lietuviui kalbės ir apie minimą Br. Railos veikalą. Vakaronėje dalyvaus poetai Antanas Gustaitis Stasys Santvaras — jie ta proga pasiskaitys savo eilėraščių.

Susitikimas su Broniu Raila ir jo naujuoju veikalu Bostone, Lietuvių piliečių draugijos II a. salėje, rengiamas lapkričio 22 d., punktualioi 6 val. vak. Bostono ir jo apylinkių lietuviai maloniai kviečiami tame reto pobūdžio susitikime gausiai dalyvauti.

SODAUTO IŠKYLA

Bostono lietuvių liaudies ansamblis Sodauto lapkričio 8 d. buvo nuvykęs į Chicago, kur atliko programą De Paul universiteto surengtame liaudies kūrybos koncerte, atkurdamas lietuviško kaimo nuotaikas dainomis ir šokių. Ansambliui vadovauja Gita Kupčinskienė. Ansamblis dažnai kviečiamas į įvairius lietuvių parengimus atlikti programą. Jo iškvietimas į Chicago tokiais svarbiais programai atlikti rodo, kiek plačiai ir aukštai tas ansamblis vertinamas.

SVAJONIŲ VAKARAS

Bostono lietuvių studentų sąjunga rengia Svajonių vakarą lapkričio 29 d. 7 val. vakaro So. Bostono Lietu-

vių Piliečių draugijos trečio aukšto salėje. Programą atliks Australijos lietuvių dainos vienetas "Svajonės", kuris atvyksta iš Melbourne, Australijos. Po programos bus vaišės ir šokiai. Įėjimas — 10 dolerių asmeniui. Studentai moka 5 dol. Vakaro pelnas skiriamas šeštojo pasaulio lietuvių jaunimo kongreso reikams. Kaip žinoma, tas kongresas rengiamas ateinančiais metais Australijoje.

BALFO-POBŪVIS

Balfo 72-to skyriaus metinis rudens pobūvis lapkričio 8 d. Sandaros salėje Brocktone praėjo dideliu pasisekimu. Jį pravedė Laisvės Varpo vedėjas Petras Viščinis, maldą sukalbėjo kun. Petras Šakalys, o kalbas jame pasakė Balfo direktorė Stasė Gofensienė ir Juozas Kairys, stambiausias Balfo rėmėjas Brocktone. Pobūvyje pagerbtas lapkričio 3 d. miręs ilgametis skyriaus sekretorius Nikodemus Labukas, suaukota apie 600 dolerių šalpos reikalams.

PIRMAS KULTŪRINIS SUBATVAKARIS

Šio sezono pirmas ALT S-gos Bostono skyriaus surengtas kultūrinis subatvakaris lapkričio 8 d. So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos antro aukšto salėje susilaukė gana plataus visuomenės dėmesio. Jame dalyvavo apie 100 Bostono ir apylinkės lietuvių. Subatvakarį atidarė skyriaus pirmininkas Juozas Kapočius, o grakščiai pravedė Birutė Vaičjurgytė - šležienė. Subatvakario tema — šių dienų Lietuvos istorija. Apie Prano Čepėno parašytą Naujų laikų Lietuvos istorijos antrą tomą idomiai kalbėjo inž. Jurgis Gimbutas, o šių dienų Lietuvos istoriją išvalgiai aptarė Yale universiteto istorijos profesorius Benediktas Vytenis Mačiuka. Po programos vyko laisvi pašnekesiai prie kavutės.

ŽIDINIEČIŲ BANKETAS

Rodos dar taip nesenai 10 vyresnių skaučių Bostone susibūrė į Židinį, kurio įsikūrimo tikslas buvo talkininkauti mergaičių Baltijos Tuntui. Židiniečių būrelis sparčiai augo ir dabar, spėjus prabėgti 25 metams, Židinį sudaro 30-ties moterų būrys. Peržvelgus 25 metų veiklą galima pastebėti, kad židiniečių veikla kas kartą vis augo, darėsi platesnė.

Skaučių Židinys įsikūrė 1961 m. lapkričio 1 dieną. Pirmosios vadovės buvo Vida Kleinienė ir Dana Eikienė. Pradžioje buvo pasitenkinta veikiant skautų organizacijos ribose - židinitės vadovauja tuntui, talkininkauja kaip vadovės ar patarėjos draugovėse, dalyvauja Kaziuko Mugėse su savo rankdarbiais.

Padidėjus narių skaičiui, ruošiamos meno parodos, koncertai, organizuojamos tautodailės parodėlės ne tik lietuvių visuomenėje, bet ir amerikonų. Nuo 1969 m. židiniečių pastangomis kas met puošiama lietuviškais šiaudinukais Kalėdinė eglutė Bostono City Hall ir paskutiniu metu Boston Science Museum, kur ir šiemet ji stovės, papuošta nuo gruodžio 4 dienos.

Per visą savo veiklos laiką židinitės remia ne tik Baltijos tuntą, bet ir berniukų Žalgirio tuntą. Kas met skiriama pinigų vargstantiems lietuviams paremti, bei kitiems šalpos darbams.

Norėdamos atžymėti 25 metų gyvavimo sukaktį, židinitės gruodžio 6 d., 6 val. vakare, rengia 25 metų sukakties banketą. Programą atliks dramos aktorius ir humoristas Vitalis Žukauskas.

Vitalis Žukauskas lietuviškoje visuomenėje yra plačiai žinomas ir populiarus. Jis yra 'Vieno žmogaus Teatro' kūrėjas, režisierius ir interpretatorius. V. Žukauskas yra aplankęs ne tik daugumą Amerikos ir Kanados lietuvių kolonijas, bet ir Pietų Amerikos, Australijos ir Europos lietuvius.

Po programos bus šilta vakarienė ir šokiai, grojant orkestrui. Stalus prašoma užsisakyti iki lapkričio 29 d. pas B. Ziaugrienę 784-8491. D. Kazakaitienę 784-9318, ar pas L. Subatienę 773-3148.

Tikimės gausaus Bostono ir apylinkių lietuviškos visuomenės atsilankymo.

(bž)

PAVYKĖS BAZARAS

Spalio 26 d. įvykęs šv. Kazimiero lietuvių parapijos Brocktone bazaras davė pelno apie 5,600 dolerių. Šie gražūs rezultatai pasiekti geru organizuotumu, parapijiečių uolumu, atsidėjimu ir darbštumu. Tai turėtų sudaryti paskatą visoms

lietuvių organizacijoms siekti tokio organizuotumo ir darbštumo. Parapijos klebonu yra kun. Petras Šakalys.

APDOVANOJIMAI JUOSTOMIS

Elžbieta Ribokienė aktyviai reiškiasi įvairiose lietuvių organizacijose ir spaudoje, o taip pat audžia puikias lietuviškas juostas, kuriomis apdovanojami įžymūs asmenys ir lietuviškos organizacijos. Paskutiniu metu tokių apdovanotųjų tarpe yra Brocktono meras Carl Pitaro, vysk. Paulius Baltakis, Santaros 24-ji kuopa Brocktone, Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų vienuolynas Putnam, Ct. ir kiti.

Spalio 19 d. po Laisvės

Varpo koncerte tokia juosta įteikta taip pat Laisvės Varpo vedėjui Petruvi Viščinui. Elžbieta Ribokienė koncerte negalint dalyvauti, jos pavedimu juosta įteikė Balfo direktorė Stasė Gofensienė.

AUKSO MEDALIS

Fotografo Kazio Daugėlos iš Bedfordo, N. H. nuotraukas dažnai užtinkame lietuvių spaudoje. Bet pasirodė, kad jis aukštai vertinamas ir amerikiečių. Spalio mėnesį Kalifornijos fotografų klubų tarybos su ruoštoje tarptautinėje fotografijos parodoje jam pripažintas aukso medalis už baltai juodą nuotrauką "Kelias į Aluntą", padidintą iš seno negatyvo. Toji paroda truko ligi lapkričio 17 d.

DOVANŲ PARDUOTUVĖ

PATRIA

2646 West 71st Street,
Chicago, Ill. 60629

Gintarai, tautodailė, laikrodžiai, brangenybės, TV, elektronika, pardavimas ir taisymas. Taip pat didelis pasirinkimas prekių siuntimui į Lietuvą. Galima gauti spalvotas video juostas iš VII Tautinių šokių šventės.

Savininkai Fr. ir A. Šluta,
telef. (312) 778-2100

LIETUVOS AIDAI

Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio,
8:30—9:00 v. vakaro.
Visos laidos iš WCEV stoties
1450 AM banga.

Adresas: 6955 So. Campbell Ave., Chicago, IL
60629. Telefonas: (312) 778-5374.

Supažindinkit savo bičiulius
su DIRVA.

Atsiųskit jų adresus.

Jie gaus keletą numerių VELTUI!

— I Š K I R P T I —

DIRVA

P. O. Box 03206

Cleveland, Ohio 44103

Prašau siuntinėti Dirvą susipažinimui šiems asmenims:

Pavardė ir vardas

Adresas

Pavardė ir vardas

Adresas

ĮSIGYKITE ŠIUOS LEIDINIUS

- ☐ LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA, 37 tomai \$370.00
- ☐ LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS 37-tas tomas \$ 35.00
- ☐ ANKSČIAU UŽSISAKIUSIEMS — \$33.50
- ☐ ENCYCLOPEDIA LITUANICA, 6 tomai \$150.00
- ☐ VINCO KRĖVĖS RAŠTAI, 6 tomai \$ 35.00
- ☐ Signataro PETRO KLIMO "Iš mano atsiminimų" ... \$ 13.25
- ☐ Prez. A. SMETONOS raštai "Pasakyta parašyta" \$ 11.25

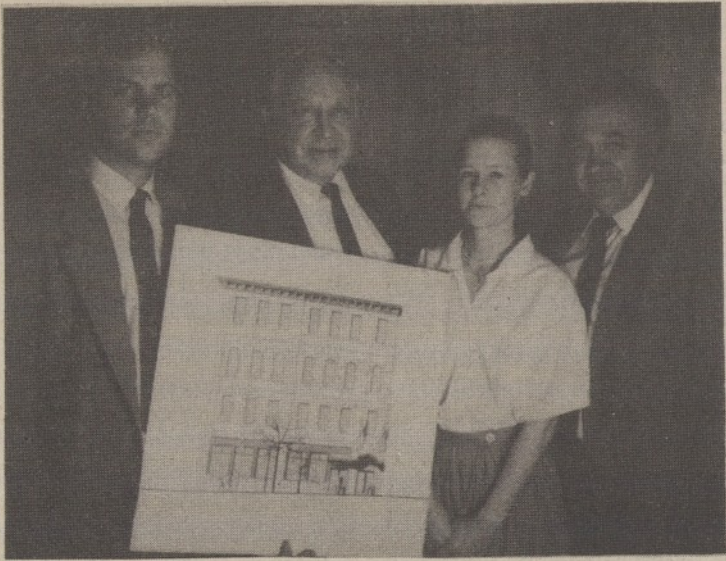
J. KAPOČIUS, P.O. BOX 95, SO. BOSTON, MA 02127, USA

(617) 268-7730

— Iškirti. Užsakymus ir mokėstį siųsti JAV doleriais —

Vardas, Pavardė

Adresas

R. Veitas, V. Eikinas, D. Veitaitė ir Č. Mickūnas su Liet. Piliėčių klubo fasado planu.

PAS BOSTONO INŽINIERIUS

Bostono lietuvių architektų ir inžinierių sąjungos (ALIAS) skyrius yra veiklus vienetas, kuris savo susirinkimuose be techniško problemų gvildinimo, dažnu atveju sevarsto lietuviško judėjimo sąlygas, galimybes ir jas remia asmeniškai pinigine parama.

Šių metų spalio mėnesio susirinkime buvo pristatyta Liet. Piliėčių klubo finansinės krizės padėtis. Kodėl?

Liet. Piliėčių klubas Bostono lietuviams yra veiklos centras, kurio patalpose buvo įsikūrusi Liet. Enciklopedijos leidykla, skautų būstinė, Liet. Kredito unija Taupa, lietuviška valgykla, patalpomis naudojasi tautinių šokių grupės, o abi didžiasios sales naudoja visos lietuviškos organizacijos savo renginiams Tiesa, dar kai kuriems reikalams buvo naudojami Tautinės Sąjungos Namai, kurie paroduoti, o parapijos salė ne visiems renginiams yra tinkama. Taigi praradus Liet. Piliėčių Klubą ir jo patalpas

būtų stiprus smūgis lietuviškai veiklai Bostone.

Apie klubo padėtį ir numatytą ateities planą kalbėjo skyriaus narys Rimas Veitas, kuris šiuo metu yra paruošęs klubo patalpų technišką pertvarkymą ir ateities finansinę galimybę.

Pranešimas buvo realus ir gan gerai paruoštas padėties supratimui. Susirinkime dalyvavo ir dabartinis Lietuvių Piliėčių Klubas pirmininkas, kuris yra taip pat skyriaus narys Vytautas Eikinis.

Po trumpų diskusijų ir pasiūlymų daugumas susirinkimo narių buvo teigiamai nusiteikę R. Veito pranešimui ir tikimės, kad projektas bus įvykdytas ir klubas toliau tarnaus lietuviškiems reikalams, o Bostono ALIAS skyriui malonu, kad klubas sunkiose problemose bando rasti profesionališką pagalbą lietuvių inžinieriaus asmenyje.

Kartu reikia pastebėti, kad Bostono lietuviai inžinieriai glaudžiai bendradarbiauja su visomis lietuviškomis organizacijomis, jas stipriai remia finansiniai ir

dauguma yra įvairių organizacijų ar komitetų vadovaujamų asmenų gretose.

Šių metų skyriaus valdybą sudaro: Česlovas Mickūnas — pirm., Daiva Veitaitė-Neidhardt — sekr. ir Darius Ivaška — išd. (čm)

Cape Cod lietuviai

AUKSINĖS VEDYBŲ SUKAKTYS

Nors jaunimo vestuvių čia Cape Cod ir nėra, nes daugiausia čia gyvena jau auksinio amžiaus sulaukę jaunuoliai, bet už tai su pasididžiavimu ir džiaugsmu čia švenčiamos auksinės vedybų sukaitys.

Pirmūnai tokių vedybų buvo jau prieš porą metų atšventę Stasys ir Elena Mineikai, Jonas ir Veronika Rūteniai ir šiais metais Vladas ir Jadvyga Lendraičiai, Vytautas ir Eugenija Rastoniai (kol kas tik 40 metų) ir Vladas ir Marija Židžiūnai.

LB Cape Cod Apylinkės ilgametis pirmininkas Vladas Židžiūnas su žmona Marija iškilmingai atšventė savo auksinę 50 vedybinio gyvenimo metų sukaity.

Pamaldos buvo Our Lady of Victory Church, kur už "auksinius jaunavedžius" gražiai pasimeldė ir suteikė palaiminimą. Puota vyko geriausiame Cape Cod viešbutyje Dumpheys. Ruošė sūnus Rimas su žmona Natalija ir anūkais.

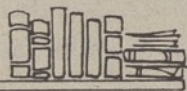
Sūnus Rimas gražiai pasveikines tėvelius ir svečius paprašė dail. Joną Rūtenį praveisti minėjimą, kuris menišku iškilium žodžiu pasveikino sukaitytuosius Mariją ir Vladą Židžiūnus. Klebonas kun. John Perry perskaitė ir įteikė švento Tėvo palaiminimą ir pasimeldė už visų laimingą ateitį. Taip pat buvo įteiktas specialus pasveikinimas iš prezidento ir Nancy Reagan. Apylinkės valdybos ir visų narių vardu sveikino Dr. Ed. Jansonas. LB Apygardos vardu sveikino pirmininkas inž. Č. Mickūnas. Worcesterio Maironio Parko vardu p. Babickas ir kt. Labai daug sveikino raštu iš Lietuvos, tolimos Australijos, Kanados ir kt. vietovių. Tai buvo giminės, draugai, bendradarbiai, bendros laidos karininkai ir kiti prieteliai.

Po iškilmingosios dalies pats Vladas Židžiūnas gražiai ir suglaustai papasakojo savo gyvenimo nueitą kelią padėkodamas savo žmonai už puikią "50 metų kantrybę ir puikų sugyvenimą" taip pat sūnui Rimui su žmona Natalija ir visiems kitiems, kurie prisidėjo paruošti šią puotą. Taip pat ir visiems svečiams, kurie kartu taip ma-

loniai praleido laiką prisimenant dabarties ir praeities laikus. Visi nuotaikingai baliavojo ir šoko iki vėlyvos nakties.

Taigi tegu išsipildo visų bendras linkėjimas, kad "auksinio amžiaus jaunėji" dar ilgus metus gyventų — meilėje su gera sveikata ir laime dirbti šeimos ir bendruomenės labui.

Ilgiausių metų. (jed)

NAUJOS KNYGOS

• Danielius Ralys. THE CHOSEN PEOPLE: A LOOK INTO THE PAST. Torontas: Alpha — Book Publication, 1986. 256 psl. Kaina — 13 dol. Gaunama pas leidėjus: Alpha — Book Publication, P.O. Box 157, stn. „M“, Toronto, Ontario M6S 4T3, Canada. Praėjusiais metais miręs autorius, dr. Danielius Ralys (gimęs 1914), šioje knygoje nagrinėja ryšį tarp baisaus žydų tautos istorinio persekiojimo ir net jos žudymo mūsų laikais ir jų tautos gyvastingumo per aštuoniolika šimtmečių diasporoje. Jis taip pat kelia klausimą, kas sudaro žydų tautinę sąmonę ir kokios jiems yra ateities perspektyvos.

• STEBĖTINU KELIU. 1936-1986. Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys 50 metų Šiaurės Amerikoje. Paruošė Sesuo Ona Mikailaitė. Putnam, Connecticut: Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys, 1986. Meniški papuošimai — Ados Sutkuvienės. 96 psl. To paties leidinio angliškoji versija — A Time to Remember.

Leidiny, susidedas iš nuotraukų ir trumpų jas palydinčių tekstų, skirtas pažymėti Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserų penkiasdešimties metų sukaktį nuo jų atvykimo į šį žemyną

• Jonas Burkus. PIETVA KARIUOSE. „Sūduvos“ 1986m. leidiny, 809 Ramble Street, Hot Springs, Arkansas 71901. Spaudė Mykolo Morkūno spaustuvė, 3001 West 59th Street, Chicago, Illinois 60629. 440 psl. Kaina — 15 dol. Knyga aprašo lietuvių kunigų pastoracinį darbą ir jų pergyvenimus Amerikos pietvakariuose, ypač Texas valstybėje.

INSTALLERS-DRIVERS

Near West Side company, has immediate openings for awning installers—drivers. Must be proficient with installation tools, have valid drivers license. Good starting wage, company paid groups benefits, overtime. Triple—ladder pay. Only qualify applicants will be. Call for interview. Applications expected Mon.-Fri. 9:30 am — 3:30 pm.

THE ASTRUP COMPANY

2937 W. 25th Street
Cleveland, Ohio

Equal Opportunity Employer

Mylimam tėveliui

A. A.

VOSYLIUI SAKAVIČIUI

su šiuo pasauliu atsiskyrus, dukrai dr. IRENAI JASIENEI, sūnui inž. JURGIUI SAKUI ir jų šeimoms reiškiu gilią užuojautą ir dalinuosi jų liūdesiu.

Eugenija Maslauskienė

VYTAUTAS ALANTAS

AUŠRA PALIŪNUOSE

Aušros metais Dirvos konkurse premijuotas romanas, gavęs Simo Kašelio premiją. Konkurso jury komisija: Balys Auginas, Vacys Kavaliūnas ir Aleksas Laikūnas, 316 psl. kietais viršeliais. Kaina 10 dol. Išleido Vilties leidykla 6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.

— A T K I R P T I —

DIRVA

P. O. Box 03206

Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu 10 dol. ir prašau atsiųsti man Vytauto Alanto romaną AUŠRA PALIŪNUOSE.

Vardas ir pavardė

Adresas

PETRONĖLĖ ORINTAITĖ

LEGENDŲ LIEPSNOS. Poemos. Aplankas ir vinjetės dail. Birutės Vilkutaitės-Gedvilienės. 92 psl. kietais viršeliais, kaina 6 dol. Išleido Vilties leidykla. Knygoje trys poemos. Parneškit ilgesio žariją — Dariui ir Girėnui, Vizijų sakmėj — M. K. Čiurlioniui ir žengė broliai (Miško brolių sesužei).

DIRVA

P. O. Box 03206

Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu 6 dol. ir prašau atsiųsti man Petronėlės Orintaitės poemas LEGENDŲ LIEPSNOS.

Vardas ir pavardė

Adresas

Kaip gžuols drūts...

Op! Op! Kas ten, Nemunėli? Nemunėli! ...' - kai Lietuvoje buvo ir tamsu, ir juoda - tokiais žodžiais iš Ragainės ir Tilžės A. Vištelis-Višteliauskas šaukė savo tautą, kad ji pabustų ir nusikratytų ją kaustančius ledus.

Iš Nemuno pakrančių pradėjo sklisti spausdintas lietuviškas žodis po visą kraštą. Ne vien lietuviai prisirišę prie Nemuno. Egiptiečiai turi Nilą, kurio vandenys davė gyvybę dykumų apsuptam kraštui ir kurio pakrantėse buvo civilizacijos lopšys. Indai turi šventą Gangą, kuris ne tik gyvus maitina, nuplauna nuodėmes, bet ir mirusius nuneša į pomirtinį gyvenimą. Daug tautų turi savo šventus vandenius ir upes, apdainuotas liaudies ir poetų. Bet nedaug tėra tokių pakrančių, dėl kurių šimtmečiais buvo kovota. Gražiosios Nemuno pakrantės nėra papuoštos rūmais, vienuolynais ar bažnyčiomis. Ne! Jos yra nusagstytos piliakalnių grandine, prie kurių ėjo žūtbutinės kovos. Per porą šimtmečių gynėmės nuo kardu nešamo kryžiaus. Kiek vėliau mūsų valdovai nūsiskuko nuo Nemuno ir pradėjo garbės ieškoti svetimose stepėse. Liejome kraują svetimose žemėse, iš kur vėliau atėjo svetimieji ir pavergė Nemuno šalį.

Tai tiek apie romantišką Nemuną ir jo kraštą. Kodėl iš viso pradėjome apie Nemuną kalbėti? O todėl, kad labai tolimoje praeityje žmonės savo sodybas pradėjo statyti prie upių, o ne girių glūdumoje. Upės teikė dalinę apsaugą ir jos tarnavo kaip susisiekimo magistralės. Dar akmens amžiuje mūsų protėviai, nežinia iš kur atkeliavę, apsigyveno tarp Vyslos ir Dauguvos. Taigi Nemuno upynas buvo mažne viduryje mūsų protėvių žemių.

Kalbant apie mūsų protėvių, tai yra apie tą protautę, iš kurios vėliau išsivystė lietuviai ir latviai, neturime net aiškaus jai pavadinimo. Vieni naudoja baltų, o kiti aisčių pavadinimą. Kuris iš jų teisingesnis - neapsiimčiau spresti. Nors ir nebuvome ant didžiojo tautų kelio, tačiau savitarpės kovos ir svetimųjų puldinėjimai daug mūsų genčių išnaikino. Beveik nepalikę pėdsakų dingo prūsai, jotvingiai, galindai, kuršiai, žiemgaliai, sėliai ir kitos giminės. Kai kurių genčių išnykimas yra dar mažai ištirtas ir sunkiai išaiškinamas.

Visai nesuprantamas yra kuršių dingimas iš arenos. Juos tenka atskirai paminėti: jie iš aisčių yra beveik vieninteliai, kurie išėjo į jūrą. Ne tik išėjo į jūrą, bet IX-X šimtmečiuose dominavo Baltijos jūroje. Yra žinoma,

kad danų ir švedų bažnyčiose buvo kalbamos maldos, kad juos apsaugotų nuo kuršių puolimų. Dėl neišaiškintų priežasčių, jie dingo iš arenos dar prieš Livonijos ordino išsigalėjimą. Teliko tik kapinynai ir piliakalniai - vienas iš mums daugiau žinomu, tai Apolės piliakalnis.

Beveik panašus likimas ištiko ir mums giminingus prūsus. Apie prūsus teks kiek daugiau pakalbėti, kadangi senųjų prūsų žemės buvo lopšys lietuvių tautinio atgimimo. Jeigu ir neturime labai aiškių įrodymų, kur ir kuomet prasidėjo tautinis atgimimas, tai labai aiškiai žinome, iš kur atėjo spausdintas lietuviškas žodis. Nežiūrint mūsų sentimentų Vilniui, kuris yra apsuptas legendomis ir dainose apdainuotas, lietuvybei Vilniuje vietos nebuvo.

Su amžinosios ugnies užgesinimu ir šventųjų gojų iškirtimu, Vilniuje pradėjo išigalėti mums svetimas elementas. Jau Jogaila į Vilniaus pilis įvedė lenkų igulas. Senieji mūsų dievai metė ant jo prakeikimą, kad jis į lietuvių istoriją įeis kaip 'Jogaila paskutinytis'. Nuo to laiko jokia lietuviška šeima nėra davusi savo sūnums Jogailos vardo. Yra sakoma, kad viena lietuvių šeima, gal besirengdama krikšto jubiliejui, numačiusi pirmgimį pavadinti Jogailos vardu, susilaukė ... septynių mergaičių. Taip mūsų senieji dievai atsikersiję už jų šventųjų gojų iškirtimą. Iš kirtus šventuosius gojus - ir lietuvybė Vilniuje pradėjo nykti. Gal ir vėl mūsų senieji dievai iškrėtė pokštus, kad Vilniuje buvo išspausdinta pirmoji gudiška ir pirmoji latviška knyga, o lietuviška pasirodė prūsų žemėje.

Iš prūsų žemės sklido lietuviškas žodis. Karaliaučiaus universitetas tapo lietuviškos apšvietos centru. Į jį susitelkė raštijos ir mokslo žmonės. Pirmutinis jo vedėjas arba rektorius buvo Abraomas Kulvietis. Jame randame visą eilę žymių lietuviškų vardų, iš kurių paminėtini: Stanislovas Rapolionis, Martynas Mažvydas, Merkelis Giedraitis, Jonas Bretkūnas, Danielius Kleinas, Pilypas Ruigys, Kristijonas Donelaitis, Liudvikas Rėza ir daugelis kitų.

Kunigaikštis Albrechtas buvo paskyręs lietuvių kilmės studentams stipendijas, tad nenuostabu, kad iš ten apšvieta pradėjo sklisti į tolimesnius Lietuvos kampus. Karaliaučiuje 1547 m. buvo išspausdinta pirmoji lietuviška knyga - Mažvydo katekizmas. Po to ten buvo leidžiami pirmieji giesmynai, postilės ir šiaip religinio turinio knygos. Šalia Karaliaučiaus ėmė garsėti Ragainė ir Tilžė.

Juozas Žygas

Pirmutinis lietuviškas laikraštis 'Nusidavimai apie Evangelijos Prasiplatinimą' pasirodė Mažonoje Lietuvoje Klaipėdoje, paskui persikėlė į Tilžę, vėliau į Karaliaučių. Jį sekė 'Keleivis'. Abu šie laikraščiai, nors savo dvasia ir nebuvo lietuviški, tačiau vistiek skleidė lietuvišką žodį. Juos sekė 'Aušra', kurios pavadinimas sąmoningai buvo parinktas ir simbolizavo lietuviybės patekėjimą.

Prūsų Lietuva suvaidino didelį vaidmenį lietuviybės atgimime. Taip pat tenka paminėti, kad joje gimė ir didysis poetas Kristijonas Donelaitis, kuris primutinis su lietuvišku žodžiu išėjo į pasaulines platumas. Šimtmečių eigoje iš lietuvių tarpo nedaug teisėjo tokių, kurie būtų lygūs Kristijonui Donelaičiui. Prūsų Lietuva ypač didelį vaidmenį turėjo spaudos draudimo metu, lietuviškų knygų spausdinime. Tad nenuostabu, kad ten rusėno lietuviybės žiburėlis.

Bekalbant apie Prūsų Lietuvą, negalima neiškelti istoriniai labai svarbaus įvykio, būtent Tilžės akto. Mūsų visuomenei tas aktas nėra labai gerai žinomas, kadangi apie jį beveik nekalbame. Kas mums yra Nepriklausomybės paskelbimo aktas, tas Mažosios ir Prūsų Lietuvos lietuviams yra Tilžės aktas (o gal reikėtų įvesti tradiciją, kad Vasario 16-sios proga skaitant Nepriklausomybės aktą, kartu skaityti ir Tilžės aktą?). Tik istorinėms aplinkybėms kitaip susiklosčius, jie to akto negalėjo pilnai įgyvendinti ir jo vaisiais pasidžiaugti. Bet tai nesumažina jo istorinės vertės.

Istorijoje beveik negirdėtas įvykis, kad po 700 metų valdymo gyventojai pareikštų norą atsiskirti nuo didelės kultūriniai ir ekonominiai pažangios valstybės ir prisijungti prie nežinomos Lietuvos, kuri buvo 'ir tamsi, ir juoda'. Sąjungininkai to suprasti negalėjo, tad tam aktui ir reikšmės nepridavė. Be to, pirmojo pasaulinio karo laimėtojai nebuvo tokie 'mėsininkai', kaip antrojo karo laimėtojai, kurie pjaustė Europos kūną ir milijonus siuntė į vergiją ir pražūtį, nors visa tai buvo daroma laisvės ir demokratijos vardu. Taip pat reikia žinoti, sąjungininkų akimis žiūrint, atsiskyrimas nuo Vokietijos neturėjo istorinio pagrindo. Tos žemės niekuoment neįėjo į Lietuvos valstybės sudėtį. Net po Žalgirio mūšio nebuvo pasistengta jas atsiimti. Tiesa, Vytautas 1413 metais Salyno derybose kryžiuočiams griežtai pareiškęs, jog 'Prūsai taip pat yra mano tėvų žemė, ir aš reikalausiu jų iki Osos (t.y. visų prūsų žemių iki Vyslos), nes jie yra mano tėvų palikimas'. Deja, žodžiai ir liko žodžiais.

Nei Vytautas, nei po jo sekę valdovai nepasistengė jų įgyvendinti. Net byrant kryžiuočių galybei nebuvo pasistengta išeiti į jūrą: mūsų didikai buvo per daug užsiėmę medžioklėmis ir slavų žemėmis. Tad ir Tilžės akto signatarams nebuvo istoriniai palankios dirvos.

Mes taip pat savo tėvų palikimo esame beveik atsižadėję. Ne tik ta linkme neveikiame, bet neturime net jokio plano. Nors sykį į metus turime prisiminti, kad 1918 m. lapkričio 30 d. Mažosios Lietuvos taryba Tilžėje pasirašė aktą, paskelbdama pasauliui apie atsiskyrimą nuo Vokietijos ir prisijungimą prie Lietuvos. Tai buvo neįsivaizduojamai drąsus žygis. Tas aktas nei pasaulyje, nei lietuvių tarpe didelio atgarsio nerado. Bet jį išgirdo ir neužmiršo vokiečiai. Išsigalėjus naciams, dar likę gyvi to akto signatarai su

visomis šeimomis buvo išžudyti.

Antroje pusėje Nemuno nebeskamba 'Kaip ažuols drūts ...'. Jeigu mes ir toliau tęsime tą tylą, tai ir liks stovėti rusų pastatytas Karaliaučiuje paminklas su įrašu: 'Tave prikėlėme mes iš griuvėsių, tu - mūsų slaviškaisi Kaliningrade!'

A P D R A U D O S reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **OBELENIŲ** apdraudos įstaigą — 6181 Mayfield Road, Suite 203, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti **ZENONUI** arba **SAULIUI** (216) 442-6810.

• **PERKANT IR PARDUODANT NAMUS** prašome kreiptis į **ČIPKUS REALTY**, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

Mylimam broliui, didžiajam visuomenininkui, Lietuvos tauriajam sūnui

A. A.

DR. PETRUI VILEIŠIUI

į amžiną tėvynę išėjus, skausme ir liūdėsyje likusius: jo seserį RITĄ, jos vyrą JURGĮ BAGDONUS, kitus gimines bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdime.

Stella ir Vytautas Abraičiai
Konstancija ir Kazimieras Bakšiai
Elizabeta ir Ignas Bumeliai
Veronika ir Jurgis Janušaičiai
Antanas Kašuba
Vladė ir Gediminas Lapėnai
Vanda ir Vytautas Majauskai
Jadvyga ir Juozas Paliuliai
Irena ir Antanas Sprindžiai
Ona ir Kostas Žolynai

Florida.

Staiga pasimirus visuomenininkui

DR. PETRUI VILEIŠIUI,

reiškiame nuoširdžią užuojautą jo sesutei

ALENAI DEVENIENEI-GRIGAITIENEI su

vyrų ir kitiems artimesiems. Kartu liūdime.

Lietuvių Protestantų
Sąjunga Kalifornijoje

Didžiam visuomenininkui Teisių daktarui

PETRUI VILEIŠIUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame jo seseris ALENĄ DEVENIENĘ-GRIGAITIENĘ ir RITĄ BAGDONIENĘ. Su dėkingumu prisimename velionį, iškvietusį mūsų šeimą Amerikon 1948 metais.

Jurgis Gimbutas,
Marija Gimbutienė
ir dukterys
Danutė, Živilė ir Rasa

Lašas po lašo... Aurelija Balašaitienė

Mes dažnai sielojamės, kad tiek laisvojo pasaulio, lietuvių balsas, tiek okupuotos tėvynės tautiečių pastangos atkreipti Vakarų dėmesį į tragišką Pabaltijo padėtį nepasiekia viešumos ir lieka balsu, šaukiančiu tyruose. Savaime suprantama, nors sunku su tuo susigyventi, kad dabar vakarų valstybės laviruodamos tarp pasaulio opinijos ir rusiškos meškos kėslių, nenori erzinti sovietų bei duoti jų propagandinei mašinai nepalankios medžiagos. JAV užsienio politikos vadai ir pats prezidentas Reaganas apie Pabaltijo išlaisvinimą tyli ir to klausimo, viešumoje nekelia. Prezidentas Reaganas, grįžęs iš "nenusisėkusio" susitikimo su Gorbačiovu Reikjavike, kalbėdamas į tautą minėjo, kad jis nesivaržydamas prikišęs Gorbačioviui Afganistane, Kambodijoje, Nikaraguoje, Vietname ir San Salvadore vykdamus sovietinės ekspansijos veiksmus, bet nekalbėjo apie jokių Europos pavergtą kraštą, neminėdamas Rytų Vokietijos, Albanijos, Bulgarijos, Pabaltijo ir kitų. Mes vis

dar guodžamės "nepripažinimo" politikos neoficialiais pareiškimais, bet jokių įrodymų tam patvirtinti nematome viešumoje, o televizijoje įvairiomis progomis rodomuose Europos žemėlapiuose Pabaltijo valstybių nėra. Gaudi tiesa, kad politinė realybė ne visada gali nutiesti kelius į teisingumą, o vakarų valstybės yra priverstos prie derybų stalo mandagiai tartis su piratiškais "diplomatais", tiek politinės tarptautinės padėties, tiek savo kraštų balsuotojų verčiamos. Lygiai, kaip ir "slapto" kardinolo paskyrimas Lietuvai yra mums paguodos trupinėlis, taip ir "Nepripažinimo" politika, nors vien neoficialiuose raštuose tebeegzistuojanti, teikia vilties kibirkstėlę.

Amerikos konservatyvių politinių nuotaikų formuotojai yra didžia dalimi susispietę apie "National Review" žurnalą, kurį pranešmeruoja ir skaito prezidentas Reaganas. Viešai įrodydamas savo palankumą tam žurnalui, prezidentas su savo žmona Nancy dalyvauja

"National Review" jubiliejinuose renginiuose ir pokyliuose. Jau nebe pirmą kartą tame žurnale yra rašoma apie Lietuvą ir kitas Pabaltijo valstybes. Prieš kurį laiką jame buvo pasirodęs ilgokas straipsnis apie Sadūnaitę, apie Lietuvos rusifikaciją, religinių teisių pareikimą ir t.t.

Naujausioje "National Review" lapkričio 7 dienos laidoje skaitytinų knygų tarpe prof. David M. Rooney analizuoja Pedro Ramet redaguotą knygą "Religija ir tautiškumas sovietų ir Rytų Europos politikoje" (Religion and Nationalism in Soviet and East European politics", išleista Duke, 282 psl.). Įžangoj recenzentas nagrinėja marksizmo doktrinos teigimus, kad tautiškumas - nacionalizmas esąs vienas iš buržuazinės visuomenės ideologinių pagrindų, o religija — tos visuomenės klasių nelygybės priedas, kuris neabejotinai išnyks, panaikinus socialines klases. Čia kritikas teigia, kad tą doktriną visiškai griaua Romos Katalikų ir Islamo pasekėjų nepalaužiamas užsispyrimas, nes darosi aišku, kad religijos išnykimas nėra neišvengiamas. Sovietų Sąjungos vyriausybė virš septyniadešimties metų, o satelitinės valstybės — virš keturiasdešimties metų, sukupė daug energijos ir ištęklių kovai prieš religiją, bet nesulaukė siekiamų rezultatų.

"Religijos vitališkumas yra ypatingai ryškus tuose užkariautuose (Sic! AB) kraštuose, kuriuose tautinė sąmonė išliko gyva", rašo David M. Rooney. Pasinaudodamas knygoje sutelkta medžiaga, recenzentas trumpai pamini visame pasaulyje pagarsėjusią Lenkijos Katalikų Bažnyčios įtaką lenkų tautoje, toliau rašo: "Žymiai mažiau yra žinoma vedama ryžtinga kova prieš rusifikaciją Lietuvoje, kuri yra ryškiai vakarų pobūdžio". Čia jis pasakoja apie Kęstučio Girniaus minimas dvi už savo tėvynę kovojančias grupes: Lietuvos nacionalistus ir katalikų dvasininkus. "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką" jis apibūdina kaip ilgiausiai leidžiamą pagrindžio (samizdat) žurnalą visoje "Sovietų imperijoje", kuriame yra surašyti visi tikinčiųjų persekiojimo faktai. Recenzentas pastebi, kad komunistinis režimas verčia Lietuvos moksleiviją mokytis rusiškai, o "sufantazuota" istorija yra pakeitusi tikrą Lietuvos istoriją. Jis išvardina rusifikacijos metodus, įskaitant masinius gyventojų trėmimus į Sibirą 1945-1950 metų laikotarpyje (tokių autorius pri-

Dr. Birutė Pumputienė (dešinėje) St. Petersburg, Fla., atidarė dantų gydymo kabinetą. Kairėje lankytojai Br. ir Juozas Taorai ir kt. V. Bacevičiaus nuotr.

skaito 320 tūkstančių) bei Lietuvos apgyvendinimą rusų kolonistais. Straipsnio vidury cituojama ilgoka dvylikos eilučių ištrauka iš "Kronikos".

Toliau autorius pasakoja apie Rusijos Ortodoksų Bažnyčią, Ukrainos unitarus ir kitus persekiojamus tikinčiuosius. Mums, lietuviams, yra ypatingai malonu skaityti, kad amerikietis profesorius pagaliau Lietuvą išskiria iš pavergtų tautų tarpo, ją priskirdamas vakarų tautų šeimai, tuo patvirtindamas visa tai, ką mes per ilgus dešimtmečius bandome parodyti pasauliui: persekiojimus, rusifikaciją, trėmimus ir begalinę teisėtos laisvės troškimą. Toji amerikiečio knyga vertintina dar ir todėl, kad joje panaudoti šaltiniai yra tie patys, kuriuos mes per daugelį metų taip kruopščiai platiname, retai tesusilaukdami konkretaus dėmesio. Senas posakis kad "lašas po lašo ir akmenį prakala", pasirodo teisingas.

Sunku atspėti, kas Pedro Ramet paskatino išleisti tokią studiją, bet tai tik įrodo, kad mūsų "Kronika" kartais pasiekia tokius asmenis, kurie ją ne tik perskaito, bet, laikydami tą pogrindžio leidinį už auten-

tišką žinių šaltinį investuoja savo darbą ir laiką išanalizuoti ir propaguoti marksizmo ir Kremliaus vadų daromą skriaudą ir žalą ištisai eilei tautų, kurios tačiau nepasiduoda, nežiūrind nepalankių jėgų persvaros sunkiame kovos lauke. Toje knygoje Lietuva niekur nėra vadinama "sovietine" respublika. Ji pasirodo autoriui pažįstama tiek savo neiškraipyta istorija, tiek savo dabartine tragiška būkle, ir po keturių dešimtmečių sovietinės okupacijos vis dar klasifikuojama kaip "vakarietiška" tauta.

"National Review" tiek savo stiliumi nėra skiriamas masėms, daugiausia taikomas intelektualams, pasižymi aštria anti-komunistine linija ir dažnai liečia temas, kurių privengia ar ignoruoja kai kurioms grupėms patinkanti didžioji spauda. Tačiau to žurnalo įtaka pasiekia kaip tik tuos asmenis, kurie vaidina svarbų vaidmenį politiniame gyvenime. Džiugu buvo skaityti apie Lietuvą taip, kaip mes apie ją skaitome mūsų pogrindžio spaudoje, "Eltos" biuleteniuose ir mūsų periodikoje. Ne visada mūsų balsas lieka balsu, šaukiančiu tyruose...

A. A.

BALIUI MACKIALAI

mirus, žmoną DALILĄ MACKIALIENĘ, šeimos narius ir gimines nuoširdžiai užjaučiame.

Daytona Beach Lietuvių Klubu Valdyba ir nariai

Mielam kolegai neolitanui

BALIUI MACKIALAI

Anapilin iškeliavus, žmonai DALILAI ir kitiems giminėms bei artimiesiems nuoširdžią korporantišką užuojautą reiškiame.

Los Angeles Neolitanai

Mūsų mielum bendradarbiui

A. A.

BALIUI MACKIALAI

mirus, jo žmoną, ilgametę Los Angeles Dramos Sambūrio režisierę, DALILĄ MACKIALIENĘ nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Los Angeles Dramos Sambūris

SEIMINĖ IR PREZIDENTINĖ LIETUVA

JONAS ŠVOBA

Nepriklausomos Lietuvos istoriniai įvykiai. Išleido Vilties leidykla. Mecenatas — ALT S-gos Detroito skyrius. 424 psl. kietais viršeliais. Kaina 10 dol. Gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

— — — — — A T K I R P T I — — — — —

DIRVA

P. O. Box 03206

Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu 10 dol. ir prašau atsiųsti man Jono Švobos knygą *Seiminė ir prezidentinė Lietuva*.

Vardas, Pavardė

Adresas

Tautos Fondo pirm. J. Giedraitis ir įgaliotinis Ohio valstijai H. Idzelis. V. Bacevičiaus nuotr.

Tautos Fondo vajui įpusėjus

Tautos Fondo Atstovybė Ohio valstijai savo metinį vajų pradėjo rugsėjo 14, kuri buvo paskelbta Tautos Fondo diena. Ši diena buvo atžymėta parengimu — Tautos šventės — Rugsėjo 8 d. minėjimu, Tautos Fondo valdybos pirmininko Juozo Giedraičio žodžiu, stambesniųjų aukotojų apdovanojimu pažymėjimais ir pietumis.

Tautos šventės minėjimo proga kalbėjo visuomenininkas Algirdas Kasulaitis, kuris trumpoje, bet originalioje kalboje palietė anų metų politines nuotaikas ir Tautos šventės svarbą ir reikšmę.

Tautos Fondo valdybos pirmininkas Juozas Giedraitis įdomiame pranešime supažindino parengimo dalyvius su Tautos Fondo isto-

rija, dabartine padėtimi ir ateities planais. Iškėlęs didelę Tautos Fondo užduotį Lietuvos laisvinimo darbe jis prašė remti Tautos Fondą. Atkreipė dalyvių dėmesį į Sovietų pastangas žvejoti lietuvių palikimus Amerikoje savo naudai ir skatino nepamiršti testamentų sudarymo svarbos.

Tautos Fondo įgaliotinis ir išdininkas Henrikas Idzelis padarė Tautos Fondo Ohio valstijai veiklos pranešimą. Savo pranešime jis paminėjo, kad clevelandiečiams Tautos Fondo vardas yra žinomas nuo 1914 m. rugsėjo 20 d. kai Politiskasis Seimas Chicagoje įkūrė Tautos Fondą šelpti nukentėjusius nuo karo. 1914 m. spalio 20 d. toks Tautos Fondo skyrius Nr. 22 buvo įsteigtas Clevelande, pirma-

sis valdybos pirmininkas buvo išrinktas J. Urbšaitis. Kurį laiką Tautos Fondas neveikė, tačiau po 50 metų jis vėl buvo atgaivintas. 1964 m. vasario 20 d. Tautos Fondo Centro valdyba Tautos Fondo įgaliotiniu Clevelande paskyrė Henriką Idzelį. 1964 m. rugpjūčio 27 d. buvo sudaryta TF Laikinoji Atstovybė sekančios sudėties — pirmininkas H. Idzelis, sekretorius V. Kasakaitis ir išdininkas J. Virbalis. 1965 m. vasario mėn. Laikinosios TF pirmininko pareigas perėmė St. Lazdinis, sekretoriaus V. Ake-laitis ir išdininko A. Gargasas. 1967 m. vasario 20 d. TF Laikinoji Atstovybė at-sistatydino. 1967 m. gegužės mėn. susitarus su politinėmis grupėmis ir LB atstovais TF Atstovybės pirmininku buvo pasiūlytas Pranas Karalius. Dėl sunkumų sudaryti pastovią TF Atstovybę šį darbą kurį laiką tęsė Pr. Karalius ir TF įgaliotinis H. Idzelis. 1976 m. iš Clevelando išvykus Pr. Karaliui TF darbą tęsti liko įgaliotinis Henrikas Idzelis. 1985 m. gegužės mėn. buvo sudaryta Tautos Fondo Atstovybė Ohio valstijai šios sudėties — pirmininkas Vytautas Stuogis, vicepirmininkas Romas Bridžius, sekretorė Antanina Puškoriūtė, TF įgaliotinis ir išdininkas Henrikas Idzelis, valdybos nariai Linas Jokūbaitis, Vytautas Januš-kis ir Vilius Nykštėnas.

Nuo 1964 m. vasario 20 d. iki 1986 m. rugsėjo 14 d. TF gauta aukų \$46,848.66, nuo 1986 m. rugsėjo 14 d. iki dabar gauta \$1,964.00, viso aukų gauta \$48,812.66. Į šią sumą įeina ir aukos \$8,390.83 gautos Vasario 16 d. proga. Šiuo metu Tautos Fondo aukotojų yra 266 šeimos ir pavieniai asmenys.

Šių metų vajus yra tęsiamas iki metų pabaigos, t. yra gruodžio 31 dienos. Mes kreipiamės į jus, mieli Clevelando lietuviai, ir prašome tuos, kurie dar nepasiuntėte savo aukos, skirti ją Tautos Fondui ir įteikti bet kuriam Atstovybės nariui arba pasiųsti paštu TF įgal. ir išd. Henrikui Idze-liui, 18224 La Salle, Cleveland, Ohio 44119.

Šiais laikais ypatingai komunikacija ir informacija yra labai reikalingos. Tautos Fondo išlaikoma ELTA šį darbą atlieka pastoviai leisdamai ir siuntinėdama 6 kalbomis savo biuletenius, kurie nuolat informuoja laisvąjį pasaulį apie tikrą padėtį okupuotoje Lietuvoje. Biuletinį gauna visų laisvų kraštų įtakingi valdžios pareigūnai. Jungtinėse Amerikos Valstybėse ELTA yra siunčiama visiems senatoriams ir kongresmanams. Ją taip pat gauna spauda, universitetai ir bibliotekos. Aišku, ELTOS išleidimui ir siuntinėjimui reikalingos lėšos.

DAYTONA BEACH

SMAGUS SUSITIKIMAS DARBŠČIŲ ŽMONIŲ NAMUOSE

Mūsų spaudoje retkarčiais užtinkama priekaištų, girdi "jūs palikote lietuvių kolonijas, išsikėlėte į šiltą klimatą, Floridą, nieko ten neveikiate, gėritės ir didžiuojatės savomis rezidencijomis, visai užmiršdami lietuviškus reikalus..."

Taip, daugelis iš mūsų, daugelį metų sunkiai dirbę fabrikuose, šaltoje šiaurėje, sulaukę poilsio amžiaus pasuka į šiltesnius kraštus, o taip pat ir į Floridą.

Čia jie gražiai iš naujo įsikuria. Pasistato arba nusiperka gražius, patogius gyvenamuosius namus, kad galėtų likusią amžiaus dalį, po sunkių darbų, ramiai praleisti, pailsėti, pasidžiaugti gyvenimu.

Ar tai verta už tai priekaištauti? Juk tai žmogaus asmeniškasis reikalas. Tuo labiau, kad tokie žmonės išmoksino savo vaikus, daugelį metų savo aukomis rėmė lietuviškuosius darbus, o ir dabar dar tie pensininkai sumeta nemažą aukų, jų sudeda įvairiomis progomis ir Floridos lietuviai. Prie kitos progos gal prisiminsiu išsamiau apie pensininkų gyvenimą ir darbus Floridoje ir pamatysime, kad jie "nesišildo" vien tik saulutėje...

Į tokių darbščių žmonių gretas įrikiuojame ir į Port Orange (Daytona Beach apylinkėje), Floridoje, prieš keletą metų iš Clevelando atsikėlusius architektą Joną ir Bronę Lepeškas.

Tikrai darbštūs. Taupūs. Buvo ištikti skaudžių nelaimių. Jonas neteko žmonos ir sūnaus, o Bronė savo pirmojo vyro.

Gyvenimas juos suvedė bendro likimo kelionėn. Ap-sigyvenę čia jie rūpestingai planavo savo ateitį. Patys sunkiai dirbdami statė tikrai gražius namus. Darb-

Nors daugelis Tautos Fondo darbą dirba be užmokesčio, iš pasišventimo, bet to nepakanka. Lietuvos laisvinimo darbams reikia ir pinigų, todėl mes labai nuoširdžiai prašome ir raginame Jus atiduoti Tautos Fondui savo metinę auką. Taip pat prašome nepamiršti ir LIETUVOS LAISVĖS IŽDO, kuriame Jūs savo įnašu ar testamentu galite įamžinti save ir savo artimuosius. Mes dėkojame visiems aukotojams rėmusiems Tautos Fondą iki šiol ir prašome ir ateityje Tautos Fondo nepamiršti.

Mūsų aukos, jėgos ir darbas — Lietuvos laisvės kovai!

Tautos Fondo Atstovybė Ohio Valstijai

štusis architektas Jonas Lepeška pats paruošė namo planus ir net karščiausiomis vasaros dienomis su plaktuku rankoje išbaigė visus namo vidaus įrengimus. tikrai čia daug darbo, sielos, sumanumo įdėjo šeim-ninkas ir jo gyvenimo palydovė Bronytė.

Ir štai lapkričio mėn. 1 d. apie 70 Daytona Beach ir apylinkių lietuvių suvažia-vo į svetingus arch. Jono ir Bronės Lepeškų naujus namus pasidžiaugti dar vienu laimėjimu. Šeimninkai vaišingi, šaunios vaišės, daug gražių prisiminimų ir išgyvenimų sugrįžta į pokalbius. Tokia proga ir pašnekama. Visų šios kolonijos lietuvių vardu žodį tarė Jurgis Janušaitis, prisimin-damas archt. Jono ir Bronės gyvenimo sunkią, var-gais nusagstyta, kelionę ir pasiektus laimėjimus. Lin-kėjo dar daug gražių metų praleisti laimingai šiuose namuose. Prie šių sveikini-mų savus jungė dr. Vytau-tas Majauskas gražia, link-sma ir taiklia daina. Sve-čias iš Washington, D. C. Amerikos balso pareigūnas, žurnalistas ir rašytojas Vladas Būtėnas, sveikinda-mas šeimninkus, pasidžiaugė jų gražiu įsikūrimu bei šios kolonijos gražia lietu-viška veikla.

Klubo pirmininko ir valdybos vardu žodį tarė vice-pirmininkas, rašytojas Andrius Mironas.

Namo šventinimo apeigas atliko kun. dr. K. Rui-bys.

Šia proga tenka pažymėti, kad archt. Jonas Lepeška yra vadovavęs klubui, aktyviai reiškiasi abu su žmona Bronyte šios kolonijos lietuviškajame gyvenime, o kai reikalas iškyla, paremia darbus ir savo auka.

Pabaigoje nuoširdų padėkos žodį tarė ir pats šeimninkas archt. Jonas Lepeška, dėkodamas už dovaną ir už šios kolonijos lietuvių tokią gražų nuoširdumą.

Šeimninkams linkėjimus palydėjome su giedodami jiems Ilgiausių Metų ir Valio!!!

J. Rimtautas

• **PATRIA** prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

• **PERKANT IR PARDUODANT NAMUS** prašome kreiptis į ČIPKUS REALTY, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

Taupa

- Lithuanian Credit Union
- Lietuvių kredito kooperatyvas
- Tel. (216) 481-6677

TAUPLYKITE IR SKOLINKITĖS
vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

KIEKVIENA SĄSKAITA FEDERALINĖS VALDŽIOS APDRAUSTA IKI \$100,000.

MOKAME AUKŠTESNES PALŪKANAS UŽ:	SKOLINAME GERES- NĖMIS ISSIMOKĖJIMO
TAUPYMO SĄSKAITAS	SĄLYGOMIS:
CERTIFIKATUS	ASMENINIAMS REI-
IRA SĄSKAITA	KALAMS. AUTOMOBILIŲ
PENSIJŲ ČEKIŲ SĄSKAITA	PIRKIMUI NAMŲ
(DIRECT DEPOSIT)	PAGERINIMUL NAMŲ
	PIRKIMUI (morgičiai).

Atliekame visus bankinius patarnavimus. Parduo-dame pinigines perlaidas (money orders), traveler's cheques, priimame telefono, elektros, šildymo ir vandens sąskaitas.

DARBO VALANDOS:

Antradieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais nuo 10:00 val. r. iki 2:00 val. p. p.
Penktadieniais nuo 2:00 val. p. p. — 6:00 val. vak.
adv. A. Širvaičio įstaigos patalpose Lietuvių namuose.
877 East 185th St., Cleveland, Ohio 44119

SEKMADIENIAIS

11:00 val. r. — 12:00 val. dienos
Dievo Motinos parapijos patalpose
18022 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119

UŽDAINUOKIM! KONCERTUOJA

Clevelando dainos - muzikos vienetas "Uždainuokim! šiuo metu yra vienas iš populiariausių mūsų vienetų.

Š. m. spalio 25 d. koncertavo Hartforde, Conn., kur buvo LB Hartfordo apylinkės svečiai.

Lapkričio 8 d. koncertą surengė Washingtono Kr. Donelaičio lituanistinės mokyklos Tėvų Komitetas, Rockville, Md. Čia dalyvavo ir nuolatinė Uždainuokim! vieneto talkininkė solistė Rasa Bobelytė-Brittain iš New Yorko, kuri yra New Yorko Harmonijos vieneto dainininkė.

Lapkričio 22 d. Uždainuokim! atliks meninę programą Lietuvos kariuomenės šventės minėjime Clevelande, Ohio.

Uždainuokim! vienetai vadovauja Algirdas Bielskus. Pianinu akompanuoja muz. Danutė Liaubienė.

Kanklių solistė ir pranešėja — Mirga Bankaitytė. Chormeisteris Marius Tatarūnas.

LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Šį šeštadienį, lapkričio 22 d., 7 val. vak., Clevelando Lietuvių Namuose, LKVS Ramovės Clevelando skyrius rengia Lietuvos kariuomenės šventės minėjimą. Programoje: Balio Gaidžiūno žodis — Lietuvos karys laisvės kovų kelyje.

Meninę dalį atliks Clevelando dainos-muzikos vienetas "Uždainuokim!", vadovaujamas Algirdo Bielskaus Pianinu akompanuoja muz. Danutė Liaubienė. Pranešinėja ir kanklėmis skambina — Mirga Bankaitytė. Chormeisteris — Marius Tatarūnas. Programoje — daugumoje karinės bei patrijotinės dainos, pritaikytos šios šventės progai.

Po programos — vaka-

rienė. Šokiams gros Romo Strimaičio kapela.

CLEVELANDO LIETUVIŲ DIENOS

EUCLID SENIOR HIGH SCHOOL AUDITORIJOJE

711 EAST 222 STREET, EUCLID, OHIO

ŠEŠTADIENĮ, GRUODŽIO 6 D., 6 VAL. VAK.

LIETUVIŠKOS VESTUVĖS

Atlieka Chicagos DAINAVOS Ansamblis
ir SPINDULIO Tautinių šokių ansamblis.

Bilietai į spektaklį ir vakarienę su svečiais platinami sekmadieniais abiejų parapijų svetainėse, arba tel.: 481-9928; 486-3228; 486-8517. (Kainos: 15, 12, 8 ir 4 dol.). Lituanistinės mokyklos mokiniams — veltui.

Visos vietos numeruotos.

CHICAGOS GALERIJOS DAILININKŲ

PARODA

SEKMADIENĮ, GRUODŽIO 7 D. NUO 11 VAL. RYTO
DIEVO MOTINOS PARAPIJOS AUDITORIJOJE.

ĮEJIMAS — AUKA.

PARAPIJOS SVETAINĖJ PIETŲS LITUANISTINEI MOKYKLAI PAREMTI.

Visi Clevelando ir apylinkės lietuviai kviečiami Lietuvių Die-nose dalyvauti.

LB CLEVELANDO APYLINKĖS
VALDYBA

Superior Savings

ASSOCIATION

**MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ
SANTAUPŲ INDĖLIUS**

Kiekviena santaupų sąskaita apdrausta iki
\$ 100,000.00

PASKOLOS TEIKIAMOS:

- namams pirkti,
- rezidenciniams ir komerciniams pastatams statyti,
- namų remontams,
- kvalifikuotų studentų mokslui

Smulkesnių informacijų dėl taupomųjų indėlių
ir paskolų sąlygų teiraukitės

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9:00 iki 4:00,
penktadieniais 9:00 iki 6:00;
šeštadieniais 9:00 iki 2:30.

CLEVELANDO PARENGIMAI

• LAPKRIČIO 22 D. kariuomenės šventės minėjimas. Rengia Ramovė Clevelando skyrius.

• GRUODŽIO 6-7 D. D. Lietuvių Dienos Clevelande. Atvyksta Dainavos ansamblis iš Chicagos ir suvaidins "Lietuviškas vestuves".

• GRUODŽIO 21 D. Šv. Kazimiero lit. mokyklos Kalėdų eglutė.

• GRUODŽIO 24 D. Šv. Jurgio parapijoje bendros Kūčios.

• GRUODŽIO 31 D. — Naujųjų Metų sutikimas. Rengia Lietuvių namų direkcija ir Čiurlionio ansamblis.

• SAUSIO 25 D. Vysk. P. Baltakio vizitas Šv. Jurgio parapijoje.

• KOVO 1 D. Taupos kredito kooperatyvo narių metinis susirinkimas Dievo Motinos parapijos svetainėje.

• BALANDŽIO 25 D. Rengins Dainavos Globos Komiteto Clevelande.

• BALANDŽIO 26 D. Pirmoji komunija lietuviškai.

• GEGUŽĖS 10 D. Motinos dienos minėjimas. Rengia Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla.

• GEGUŽĖS 24 D. — Atnaujintos Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos šventovės šventinimas, dalyvaujant vysk. A. M. Pilla, vysk. P. Baltakiui, OFM ir vysk. V. Brizgiui.

• BIRŽELIO 7 D. Šv. Kazimiero lit. mokyklos mokslo metų užbaigimas.

CARPENTER
Experienced in all phases of home remodeling. Must own truck and tools. Please call
BILL (9-5)
(215) 329-7608 (31-45)

Wanted a reliable couple or a middle age woman to live in and keep house for a disabled lady. Will have private rooms, also a salary. References required.
Call: 831-1522. (45-46)

DRIVERS

Tractor Trailer Drivers

Make X-tra
Cash Off The
Xmas Rush!
Immediate Temp
Openings

UPS is looking for drivers with 3 years' experience for holiday night shifts in which you'll start and finish at the same location. Must have good driving record and be able to pass D.O.T. physical and road tests. Call (215) 441-7934, Monday-Friday, 8:30AM-5PM for an interview.

United Parcel Service
Willow Grove, PA
An Equal Opportunity Employer M/F

DIRVA

• DIRVA neišeis Padėkos dieną, lapkričio 27 d. Sekantis numeris išeis gruodžio 4 d.

MIRĖ JONAS ŠVOBA

• Jonas Švoba, istorikas, ALT S-gos garbės narys, knygos "Seiminė ir prezidentinė Lietuva" autorius, lapkričio 15 d. mirė Detroite, sulaukęs 84 m. amžiaus. Nuliūdime liko žmona Joana, duktė Milda ir sūnus Rimgaudas. Palaidotas lapkričio 18 d. šv. Kapo kapinėse.

PREMIJA JAUNIMUI

Dr. Leono ir Irenos Kriaučeliūnų šeima savo mirusiam sūnui ir broliui prisiminti skiria kasmetinę

EUGENIJAS KRIAUCELIŪNO PREMIJA

Premijai skirti sąlygos yra tokios:

1. Eugenijaus Kriaučeliūno 1,000 dolerių premija skiriama lietuviui jaunuoliui, geriausiai pasireiškusiame raštais (lietuvių, anglų, ar kita kalba), veikla, organizaciniu veiklumu, ar jaunimo vienetai (sambūriui, tautinių šokių grupei, jaunimo chorui, sporto būreliui), geriausiai reprezentavusiame lietuvius ir Lietuvą vienerių metų bėgyje;

2. Premijai gauti asmenys ar vienetus raštu pasiūlo jaunimo organizacijų vadovybės, jaunimo grupės, vyresniųjų organizacijų ar paskiri asmenys iki kiekvienų metų gruodžio 31 d. (pašto antspaudas);

3. Premijuotino asmens ar jaunimo vieneto tinkamumui įvertinti sudaroma Jury komisija, kurion po vieną atstovą skiria Pasaulio Lietuvių Bendruomenės jaunimo reikalams vadovas, Pasaulio Lietuvių Jaunimo

sajungos valdyba ir JAV Lietuvių Jaunimo sąjunga, o du atstovus paskiria Kriaučeliūnų šeima;

4. Jury komisija aptarusi asmens ar vieneto tinkamumą premijai, ją skiria balsų dauguma iki sekančių metų vasario 15 d. ir susitaria su Kriaučeliūnų šeima dėl premijos įteikimo laiko ir pobūdžio;

5. Premijai asmenys ar vienetai siūlomi raštu, nurodant tiksliai premijai tinkamumo motyvus, ir siunčiami:

Eugenijaus Kriaučeliūno premijos komisijai
13400 Parker Road
Lockport, Ill. 60441

RAŠINIŲ KONKURSAS JAUNIMUI

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga skelbia Rašinių Konkursą jaunimui. Tema — NE LIETUVOJE GIMUSIO JAUNIMO PAREIGA LIETUVAI.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga kviečia ir skatina visą lietuvišką jaunimą (iki 35 m. amžiaus) dalyvauti konkurse. Tema turi būti bent penkių (5) mašinėle spausdintų puslapių. Lituanistinių mokyklų mokytojai, bei įvairių organizacijų vadovai, yra prašomi paskatinti jaunimą rašyti anksčiau minėta tema.

Konkurse dalyvaujantiems bus skiriamos trys premijos: I — \$250.00
II — \$150.00
III — \$100.00

Premijų paskirstymui, jury komisija bus sudaryta ir paskelbta vėliau.

Tema turi būti pasirašyta slapyvardžiu. Kartu su tema, prisiųsti užklijuotą voką su vardu, amžiumi ir adresu. Konkurso rašiniai turi būti prisiųsti iki 1987 m. sausio mėn. 15 d., sekančiu adresu: Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, c/o Vida Jonušienė, 1250 Pawnee Rd., Palos Park, Illinois 60464.

KUNGIO BYLA

Kaip praneša NEW Y. TIMES, JAV Aukščiausias Teismas priėmė svarstyti Juozo Kungio, 70 m. amžiaus iš Clifton, N. J. apeliaciją. Joje skundžiamasi, kad federalinis apskrities teismas rado, jog iš Sovietijos gauti įrodymai nėra pakankamai patikimi įrodyti Kungio dalyvavimą žydų žudynėse. Apeliacinė instancija to teigimo nepaneigė, bet rado Kungį kaltu sumėlavus imigruojant į šį kraštą 1948 m. ir vėliau 1954 m., gaunant pilietybę. Šis teismas rado, kad to pakanka, kad kaltinamajam Kungiui būtų atimta pilietybė ir jis pats deportuotas iš JAV. 'Ironiška' — sakoma Kungio apeliacijoje — kad kaltinamasis apsigynė nuo kaltinimo dalyvavus II

karo žiaurumuose, tačiau turi netekti savo pilietybės už nekaltą savo gimimo datos ir vietos pakeitimą. Jis tai padaręs Vokietijoje norėdamas išvengti įtraukimo į vokiečių kariuomenę.

Teisingumo Departamentas, ragindamas teisimą apeliacijos nenagrinėti, aiškino, kad Kungys turi netekti pilietybės, jei jis melavo, ir dėl to nereikia įrodyti, kad jis kaltas karo metu žiaurumais.

Tokiu būdu pirma OSI iškelta byla pasiekė Aukščiausiąjį Teismą.

Parama Dirvai

Atsiliepdami į mūsų prašymą, savo auka Dirvą parėmė šie skaitytojai:

Br. Scepanavičius,
Mississauga24.85
A. Norus, Detroit10.00
Dr. T. Rymantas,
St. Petersburg15.00
K. Gaižutis, Houston50.00
B. Auginas, Lyndhurst ..20.00
P. Idzelis, Philadelphia ..5.00
A. V. Stropus, Chicago 15.00
L. Dautartas,
Ormond Beach10.00
J. Mikalavičius,
New Haven10.00
M. Karečkienė,
Woodhaven5.00
A. Verbylienė, Cleveland 10.00
Ed. Augustaitis,
Ormond Beach5.00
W. Simanas, Clearwater 10.00
A. Vakselis,
Richmond Hill26.00
B. Gražulis, Flint10.00
St. ir M. Mickai,
Medinah25.00
P. Pamataitis,
Santa Monica10.00
J. Dačys, Norwood25.00

St. Santvaras, Boston ...25.00
A. Voketaitis, N. Haven 35.00
Br. Jacikevičienė,
Ridgewood10.00
V. Aukštuolis, Munster ..10.00
V. Mažeika, Park Ridge 30.00
A. Misiūnas, Detroit16.00
S. Vaškys, St. Petersburg 15.00
V. S. Besperaičiai,
Topanga20.00
J. Taoras, St. Petersburg 15.00
Ign. Serapinas, Chicago 8.00
A. Dziakonas, Rochester 10.00
St. Baltrukėnas, Dania ..20.00
J. Janus, Centerville10.00
R. D. Nasvyčiai,
Cleveland10.00
A. Marchertas,
Downers Grove20.00
K. Mitinas,
Fremont Center25.00
V. Šilėnas, Erie10.00
E. Krygerienė,
Missouri City10.00
P. Kudukis, Cleveland 10.00
K. Puskunigis, Chicago 50.00
V. A. Vaičiaičiai,
Seven Hills10.00
A. P. Jasas, Chicago25.00
A. Nakas, Sunny Hills ..10.00
A. Kukučionis,
Tinley Park20.00
J. Zugra, Euclid25.00
V. K. Kampė, Cleveland 5.00
A. P. Griauzdė, Avon ..15.00
Dr. E. Jansonas,
Osterville25.00
J. Sonda, Dorchester10.00
J. Baškauskas, Brockton 5.00
D. Adomaitis, Chicago ..20.00
Vl. Šniolis, St. Petersburg 26.00
R. Ambraziejus,
Columbia10.00
H. Kulber, Brooklyn15.00
St. Petrulis, Chicago10.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

NĖPAMIRSKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

A. A.

DR. PETRUI VILEIŠIUI

mirus, velionies sesutei ALENUTEI VILEI-

ŠYTEI-GRIGAITIENEI, jos vyrui KĘSTU-

ČIUI ir visiems artimiesiems reiškiu mano

giliausią užuojautą ir liūdžiu kartu.

Galina Leonienė

A. A.

ELENAI ČIURLIENEI

mirus, jos dukroms JANINAI ir ELENAI, žentams p. SIMUČIUI — Lietuvos gen. konsului ir p. BARNETT, anūkams ALDONAI ir JULIUI ir visiems artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą.

Stella ir Vytautas
Abraičiai

Pranešame Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos nariams ir visiems lietuviams 1986 m. lapkričio 15 d. Detroite mirė, sulaukęs 84 metų amžiaus,

A. A.

JONAS ŠVOBA,

pedagogas, istorikas, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos garbės narys ir "Seiminė ir prezidentinė Lietuva" knygos autorius.

ALT S-gos nariams skelbiama 10 dienų gedulas.

Su velionis žmona JOANA, dukra MILDA, sūnumi RIMGAUDU ir kitais artimaisiais dalinamės skausmu.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS VALDYBA

Dr. Leonas Kriaučeliūnas
Petras Buchas
Vida Jonušienė
Ona Daškevičienė
Eleonora Valiukėnienė

ALT S-gos garbės nariui ir Vilties draugijos šimtininkui

A. A.

JONUI ŠVOBAI

mirus, žmonai JOANAI, dukrai MILDAI, sūnui RIMGAUDUI ir visiems artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užuojautą.

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirva